

”SYLIIN JA KATSELEMAAN TOUHUJA”

Lasten ja ikäihmisten yhteistoiminta

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Hämeen korkeakoulutuskeskus, sosionomikoulutus

Kevät 2020

Paula Uusiluoto

Kirsi Vesala

Tekijä	Paula Uusiluoto, Kirsi Vesala	Vuosi 2020
Työn nimi	”Syliin ja katselemaan touhuja”	
Ohjaajat	Outi Välimaa	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta. Tavoitteena oli tuoda esille työntekijöiden näkemyksiä yhteistoiminnasta sekä kehittää sen pohjalta toimintaa edesauttavaa materiaalia päiväkodin työntekijöiden käyttöön. Opinnäytetyön tilaajana toimi pirkanmaalainen päiväkoti.

Opinnäytetyön teoriaperustassa käsitellään sukupolvitoimintaa, sosiaalipedagogiikkaa ja sosiokulttuurista innostamista. Kyseessä on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Tutkimuksen aineisto kerättiin yksilöllisinä kirjoitelmapyyntöinä varhaiskasvatuksen ja palvelukeskuksen työntekijöiltä. Vastausten analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimustulosten mukaan sukupolvitoiminnan nähtiin lisäävän lasten ja ikäihmisten hyvinvointia sekä tarjoavan monipuolisuutta työntekijöiden arkeen. Tutkimuksesta kävi ilmi, että sujuvan yhteistoiminnan mahdollistavat riittävät resurssit ja osaavat ohjaajat. Kehitettävää löytyi toiminnan suunnittelusta sekä yhteisien tuokioiden vakiinnuttamisesta. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että yhteistoimintaa kannattaa jatkossakin toteuttaa ja kehittää.

Avainsanat sukupolvitoiminta, sosiaalipedagogiikka, sosiokulttuurinen innostaminen

Sivut 64 sivua, joista liitteitä 27 sivua

Author Paula Uusiluoto, Kirsi Vesala

Year 2020

Subject "Sitting on lap and observing the play" - Intergenerational Interaction between Children and Elderly

Supervisors Outi Välimaa

ABSTRACT

This Bachelor`s thesis examines early childhood education employees and elderly home employees` experiences regarding the intergenerational interaction. The aim was to point out employees` experiences regarding the intergenerational interaction and on the basis develop material that will contribute early childhood education employees. The commissioner of the thesis was a day care center in Pirkanmaa region.

The theoretical basis of the thesis consisted of intergenerational interaction, social pedagogy, and sociocultural inspiration. This is a research thesis. The data was collected using individual essay requests, which were answered by early childhood education employees and elderly home employees. The data was analyzed by data-driven analysis.

According to the results intergenerational interaction increased well-being between the children and elderly and it provided diversity in employees working days. The study showed that adequate resources and accomplished professionals were requirements for decent co-operation. A suggestion for further development was in organizing intergenerational interaction and stabilizing activities. In conclusion the intergenerational interaction is worth of executing and developing in the future.

Keywords Intergenerational interaction, social pedagogy, sociocultural inspiration

Pages 64 pages and appendices 27 pages

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Sukupolven merkitys	2
2.1	Sukupolvi ja sukupolvien vuorovaikutus.....	2
2.2	Sukupolvitoiminta	3
3	Sosiaalipedagogiikka ja sosiokulttuurinen innostaminen	4
3.1	Sosiaalipedagogiikka	4
3.2	Sosiaalipedagogiikka varhaiskasvatuksessa.....	5
3.3	Sosiokulttuurinen innostaminen.....	6
4	Aikaisempia tutkimuksia.....	7
5	Tutkimuksen toteutus	8
5.1	Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys	9
5.2	Tutkimusmenetelmä	10
5.3	Tutkimuksen toteutus	10
5.4	Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi.....	10
5.5	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	12
6	Tutkimuksen tulokset	13
6.1	Palvelukeskuksen ja päiväkodin yhteistoiminta	14
6.1.1	Arjessa tapahtuvaa kohtaamista.....	15
6.1.2	Lapsille uusia sosiaalisia kontakteja	15
6.1.3	Suunnittelemme toimintaa yhdessä lasten ja ikäihmisten kanssa	16
6.2	Yhteistoiminnan toimivuus	17
6.2.1	Mukava ja lämmin kokemus	17
6.2.2	Kiire ja aikataulujen sovittaminen on isoin haaste	18
6.2.3	Ilo näkyy kaikista	18
6.3	Yhteistoiminnan kehittäminen	19
6.3.1	Välimatka ei ole esteenä yhteistoiminnalle	19
6.3.2	Enemmän aikaa ja resursseja	20
6.3.3	Rohkeutta kokeilla uusiakin asioita.....	20
6.4	Yhteistoiminnan järjestäminen	20
6.4.1	Tarinatuokioita yhdessä	21
6.4.2	Iso yhteistyötapahtuma musikaalin tapaan	21
6.4.3	Historian ja perinteiden siirtäminen	22
6.4.4	Syliin ja katselemaan touhuja	22

7	Johtopäätökset	23
8	Pohdinta	27
	Lähteet.....	28

Kuvat, taulukot ja kaavat

Taulukko 1 Analyysin kategoriaryhmät ja kategorioiden lukumäärät, sekä tulosten kokonaismäärä.

Kuva 1 Aineiston kategoriaryhmät ja niihin liittyvien mainintojen lukumäärä

Liitteet

Liite 1 Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Liite 2 Kirjoitelmapyyntö

Liite 3 Toimintakansio

1 Johdanto

Väestön vanhenemisen myötä esiin on noussut sukupolvien välisen yhteistoiminnan edistäminen sekä sukupolvien välisen solidaarisuuden ja keskinäisen ymmärryksen lisääminen. Ikäihmisten anti yhteiskunnalle on heidän elämäkokemuksensa, jota voidaan hyödyntää eri-ikäisten yhteisöissä. (Saarenheimo, 2013, ss. 13–15)

Varhaiskasvatustilain mukaan varhaiskasvatuksen keskeisimpiä tavoitteita ovat monipuolisen pedagogisen toiminnan toteuttaminen sekä lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Lisäksi varhaiskasvatuksessa tulisi antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä ohjata lasta toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen. (Varhaiskasvatustilain 540/2018)

Opinnäytetyön tarkoitus on tutkia pirkanmaalaisen päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijöiden mielipiteitä ja kehitysideoita liittyen lasten ja ikäihmisten yhteistoimintaan. Tutkimuksemme sukupolvien kohtaamista tapahtuu luonnollisesti, koska päiväkotia ja palvelukeskus toimivat samoissa tiloissa. Kohtaamiset voivat tapahtua joko spontaanisti tai ne saattavat olla ennalta suunniteltuja. Tavoitteenamme on tuoda esille työntekijöiden näkemyksiä lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta ja sen kehittämisestä.

Tutkimusmenetelmä on laadullinen, ja aineisto on kerätty yksilöllisinä kirjoitelmapyyntöinä varhaiskasvatuksen ja palvelukeskuksen työntekijöiltä. Vastauksissa kerrottiin, että sukupolvitoiminta lisää lasten ja ikäihmisten hyvinvointia sekä tarjoaa monipuolisuutta työntekijöiden arkeen. Sujuvan yhteistoiminnan mahdollistajina pidettiin riittäviä resursseja ja osaavia ohjaajia. Sen lisäksi toiminnan ylläpitämisessä on tärkeässä roolissa myös henkilökunnan asenne. Yhteistoiminnan suunnittelussa ja toiminnan vakiinnuttamisessa koettiin olevan kehitettävää. Tutkimuksen vastauksien perusteella loimme päiväkodille toimintakansion, joka pitää sisällään erilaisia toimintatuokioita lapsille ja ikäihmiselle. Tämä toimintakansio antaa virikkeitä ja ideoita varhaiskasvattajille suunnitella sukupolvitoimintaa entistä matalammalla kynnyksellä.

2 Sukupolven merkitys

Sukupolvi ei ole pelkkä kulttuurinen ilmiö, vaan se voidaan käsittää myös asemaksi yhteiskunnan sosiaalisessa rakenteessa. (Jyrkämä & Sankari, 2007, s. 107)

Seuraavissa alaluvuissa avaamme enemmän sukupolven käsitettä ja sukupolvien vuorovaikutusta sekä sukupolvitoimintaa. Tässä opinnäytetyössä käytämme lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta myös sukupolvitoiminnan käsitettä.

2.1 Sukupolvi ja sukupolvien vuorovaikutus

Sukupolvi voi tarkoittaa samanikäisiä tai samaan aikaan eläneitä ihmisiä, ja jokainen meistä kuuluu johonkin sukupolveen. Sukupolvi-termin avulla voidaan ihmiset luokitella arkikielessä myös heitä yhdistävien tai erottavien piirteiden, ominaisuuksien tai tunnusmerkkien mukaan. Sukupolvella voidaan myös viitata ihmisten ja ihmisryhmien keskinäisiin suhteisiin. Sukupolvien välistä vuorovaikutusta on esimerkiksi tapojen ja käsitysten välittäminen seuraavalle polvelle, vanhemmalta polvelta nuoremmalle. Nuoremmat voivat myös jakaa tietojaan ja taitojaan vanhemmille sukupolville. (Jyrkämä & Sankari, 2007, ss. 98–107)

Sukupolvella on sekä biologinen että sosiaalinen merkitys. Biologinen tarkoittaa perheen sisäisiä suhteita ja yksilön asemaa perheenjäsenten ketjussa, kun taas sosiaalinen tarkoittaa samana historiallisena aikana syntyneitä ihmisjoukkoa. Useat kehitysteoreetikot, kuten Erik H. Erikson, korostavat sukupolvien välisten suhteiden merkitystä. Eriksonin mukaan ihmisellä on tarve antaa merkitystä kokemalleen sekä pyrkimys toteuttaa itseään. Jokainen käy omalla tavallaan läpi kasvun ja kehittymisen. Se ei kuitenkaan toteudu ilman toisia ihmisiä ja vuorovaikutusta heidän kanssaan. (Saarenheimo, 2013, ss. 13–15)

Sukupolvien vuorovaikutuksesta puhuttaessa tarkoitetaan sillä usein perhesukupolvia, kun taas vähemmän keskustellaan siitä, millainen merkitys eri-ikäisten ihmisten kanssakäymisellä on yksittäisille ihmisille. Ikäihmisten pidentynyt elinikä sekä määrän kasvu muuttavat ikäpolvien tasapainoa ja luovat uusia mahdollisuuksia kanssakäymiselle. Ikäihmisten anti yhteiskunnalle on heidän elämäkokemuksensa, tietonsa ja taitonsa, joita voidaan hyödyntää eri-ikäisten yhteisöissä. Sukupolvet myös muovaavat kulttuuria omalta osaltaan,

joka siten vaikuttaa tulevien polvien elämään. Sukupolvien välistä yhteyttä tarvitaan, jotta ymmärtäisimme, mistä tulemme, keitä olemme ja mitä haluamme saavuttaa. Riippumatta siitä, kuuluuko eri-ikäiset ihmiset samaan perheeseen, kohtaamiset voivat olla merkityksellisiä. (Saarenheimo, 2013, ss. 13–15)

Sukupolvitoiminnalla on tarkoitus lisätä osallistujien osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä ymmärrystä ja kunnioitusta eri sukupolvia kohtaan. Toiminnan kautta uuden oppiminen saattaa vahvistaa osallistujien itsevarmuutta sekä identiteettiä. (Saarenheimo, 2013, s. 27)

Läheinen suhde omiin isovanhempiin saattaa rohkaista lasta vuorovaikutukseen muiden ikäihmisten kanssa. Ikäihmisillä taas aiemmat kokemukset, perhe ja työ saattavat auttaa vuorovaikutukseen rohkaisijoina. Leikinomaisuus ja huumori toimivat hyvin vuorovaikutuksen lisääjinä lasten ja ikäihmisten välillä; huumori voi laukaista ja yhdistää tilanteeseen liittyvää mahdollista pelkoa ja jännitystä. Parhaiten suhteet vanhusten ja lasten kesken rakentuvat mieluisan toiminnan kautta. (Ukkonen-Mikkola, 2011, ss. 123–126)

Aikoinaan tieto siirtyi muistin varassa eteenpäin, ja vanhusten välittämä tieto on ollut tärkeässä roolissa. Yhteiskunnassamme teoreettinen tieto on ollut jo pitkään vallitsevaa, vaikka hyödyntämällä hiljaista tietoa voisimme varmasti välttää suuria virheitä kysymällä kokeneilta. Kokemuksen perusteella saavutettu viisaus on suurimpia lahjoja ja perintöjä, jonka sukupolvi voi toiselle sukupolvelle antaa. (Ylikarjula, 2011, ss. 108–109)

2.2 Sukupolvitoiminta

Lapsuuden ja vanhuuden tulkinnat ovat muotoutuneet historiallisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti. Ennen sukupolvien kanssakäyminen oli tiiviimpää, kun ikäihmiset asuivat samassa pihapiirissä. Nykyisin kun elinajan ennusteet ovat pidentyneet, ikäihmiset liikkuvat ja harrastavat enemmän, mutta vastaavasti oman perheen kanssa kanssakäyminen on vähäisempää. Ikäihmiset kokevat usein yksinäisyyttä ja kaipaavat ympärilleen ennen kaikkea perhettään. Lapset viettävät kodin ulkopuolella suuren osan elämästään, heidän päivänsä kuluvat päivähoitossa, koulussa ja harrastuksissa. Enää lapsuus ei toteudu kuten ennen lähipiirin, vanhempien ja suvun piirissä. Lapset ikävöivät vanhempiaan usein hoitopäivän

aikana, mihin taas leikki jo tutuksi tulleen ikäihmisen kanssa voi tuoda osaltaan lievitystä. (Ukkonen- Mikkola, 2011, ss.26–29)

Lapset ja ikäihmiset voivat jakaa yhteisiä kokemuksia ja oppia toisiltaan paljon. Ennen kaikkea kulttuuriperinnön ja perimätiedon jakamista pidetään tärkeänä, varsinkin kun monet isovanhemmat saattavat asua kaukana eikä kaikilla ikäihmisillä ole lastenlapsia. Järjestetyn lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan kautta ikäihmiset saavat mahdollisuuden toteuttaa isovanhemmuutta ja samalla myös luonteva kohtaaminen opettaa lapsille kunnioitusta ja suvaitsevaisuutta vanhempia ihmisiä kohtaan. Ikäihmisille merkittävin hyöty on aktivoituminen: lapset voivat antaa ikäihmisille paljon elämää, riemua ja lapsenmielisyyttä. Sosiaaliset suhteet ovat myös merkityksellisiä hyvinvoinnin kannalta. (Saarenheimo, 2013, ss. 101–102)

3 Sosiaalipedagogiikka ja sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiaalipedagogiikka on ensisijaisesti ajattelun tapa, ja se soveltuu hyvin myös varhaiskasvatuksen teoreettiseksi perustaksi. Sosiaalipedagogiikka luo ja suuntaa ajatteluun perustuvaa toimintaa, jossa toiminta ja teoria ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. (Kurki, 2001, s. 112)

Tämä luku käsittelee sosiaalipedagogiikkaa ja sen asemaa varhaiskasvatuksessa sekä sosiokulttuurista innostamista. Aluksi kerromme sosiaalipedagogiikan käsitteestä ja sen merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Tämän jälkeen avaamme sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmaa.

3.1 Sosiaalipedagogiikka

Sosiaalipedagogiikasta voidaan puhua kasvatusoppina ja -teoriana, jossa korostuu kasvatuksen yhteiskunnalliset yhteydet tai jossa keskeistä ovat yhteisöllisyyttä, yhteisöllistä yhteiselämää ja ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta koskevat kysymykset tai jossa pedagogisin keinoin pyritään vähentämään sosiaalista hätää. Sosiaalipedagogiikan tarkoituksena on integroida yksilöitä yhteiskuntaan sekä auttaa heitä löytämään paikkansa yhteiskunnassa. (Hämäläinen & Kurki, 1997, ss. 16–19)

Keskeinen periaate sosiaalipedagogiikassa on nähdä ja kohdata jokainen ihminen toimijana. Toimijuudessa on kyse tahdosta, kyvyistä ja mahdollisuuksista tehdä valintoja. Sosiaalipedagogiikassa toimijuutta tarkastellaan erityisesti toiminnan yhteisöllisen ja ihmisten välisen luonteen näkökulmasta. Alalla ollaan kiinnostuneita ihmisten yhteistoiminnasta ja ihmiseltä toiselle tapahtuvista teoista. (Nivala & Ryyänen, 2019, Teoreettiset kulmakivet rakennuspuut -luku, kolmas kappale)

Yksinkertaistettuna sosiaalipedagogiikassa on kyse hyvästä yhteiselämästä ja sen kasvatuksellisesta edistämisestä. Yhteiselämä toteutuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa niin ihmissuhteissa, yhteisöissä kuin yhteiskunnassakin. Edistämme hyvää yhteiselämää tukemalla ihmisen kasvua omana itsenään, vahvistamalla aitoja yhteisöllisiä suhteita sekä kasvattamalla yhteiskunnan jäseniä, jotka haluavat ja kykenevät elämään yhdessä toisten kanssa, pitävät toisistaan huolta sekä rakentavat yhdessä inhimillisempää yhteiskuntaa. (Nivala & Ryyänen, 2019, Lopuksi: ikkunat ja ovet auki -luku, toinen kappale)

3.2 Sosiaalipedagogiikka varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018)

Sosiaalipedagoginen työote sopii luontevasti varhaiskasvatukseen, sillä kasvattajien tulee huomioida lapsia kokonaisvaltaisesti. Kasvatuksellista, hoivaavaa, holistista ja lapsikeskeistä varhaiskasvatuksen toimintamallia voi yleisellä tasolla luonnehtia sosiaalipedagogiseksi. Tällöin pyritään tukemaan lasten luonnollista kehitystä ja kasvua kokonaisvaltaisesti. (Nivala & Ryyänen, 2019, Sosiaalipedagogiikka kasvatustyön ympäröissä -luku, ensimmäinen kappale)

Sosiaalipedagogisen kasvatustyön tavoitteena on tukea yksilön sosialisatiota, ennaltaehkäistä sosiaalisia ongelmia sekä huolehtia ihmisten hyvinvoinnista. Sopivia menetelmiä sosiaalipedagogiselle kasvatustyölle ovat erilaiset toiminnalliset, elämykselliset ja osallistavat menetelmät, ryhmätyöt ja yhteisökasvatus. Sosiaalipedagogisen työn perusta

on sosialisaaion ymmärtäminen nimenomaan persoonan tukemisen ja aidon yhteisön kehittymisenä. Yksilön ja yhteisön suhde on sosiaalipedagogiikassa keskeistä ja sen juuret rakennetaan jo varhaiskasvatuksessa. (Kurki, 2001, ss. 132–133)

3.3 Sosiokulttuurinen innostaminen

Sosiokulttuurisessa innostamisessa on kyse sosiaalisten suhteiden kentässä tapahtuvasta tavoitteellisesta toiminnasta. Tavoitteena on pysyvän muutoksen aikaansaaminen sosiaalisen toiminnan avulla. Innostamisella pyritään antamaan jokaiselle ihmiselle mahdollisuus löytää itsensä sekä osallistua ryhmänsä ja yhteisönsä elämään. Tavoitteena on pysyvän elämänlaadun parantaminen. Innostaja auttaa ihmistä löytämään erilaisia vuorovaikutuksen ja yhteisen ymmärryksen kanavia. Innostamisen tavoitteet määräytyvät yksilöiden ja sosiaalisten ryhmien tarpeiden, toiveiden ja ongelmien perusteella. Yhtenä pyrkimyksenä innostamisella on synnyttää ihmissuhteita, joissa kunnioitetaan jokaista, hyväksytään jokaisen arvot, uskonto ja tausta. Innostamisen tavoitteena on antaa ihmiselle mahdollisuus kuulua johonkin ja avartaa käsityksiä erilaisista asioista sekä vapauttaa ihmisiä elämään mahdollisimman täydesti ja tasapainoisesti omassa elämässään. (Hämäläinen & Kurki, 1997, s. 205)

Sosiokulttuurisen innostamisen keskeisiä välineitä ovat tiedostaminen, sosiaalinen luovuus ja osallisuus. Yksi toiminnan tavoite on kehittää yksilöiden välistä suhdetta ja vuorovaikusta. Toiminnan kautta pyritään innostamaan yksilöitä osallistumaan sekä luomaan vuorovaikutuksen mahdollistavia tilanteita. Toiminta edistää ihmisten kulttuurista ja sosiaalista kehitystä. (Kurki, 2007, s. 71)

Sosiokulttuuriseen innostamiseen sopivat menetelmät, joista ihmiset ovat itse kiinnostuneita ja jotka tukevat yhteisöllisyyttä. Menetelmät voivat olla kulttuurisia ja sosiaalisia aktiviteetteja, vapaa-ajan virkistystoimintaa tai kasvatuksellisia menetelmiä. Kulttuurisia aktiviteetteja ovat muun muassa kirjallisuus, tanssi, musiikki ja teatteri. Sosiaalisia aktiviteetteja toteutetaan erilaisissa ryhmissä ja yhteisöissä. Vapaa-ajan virkistystoimintaa on esimerkiksi luontoon ja liikuntaan kuuluvat aktiviteetit. Kasvatuksellisia menetelmiä voivat olla muun muassa kurssit ja seminaarit. (Kurki, 2007, s. 74)

4 Aikaisempia tutkimuksia

Opinnäytetyöprosessimme aikana tutustuimme opinnäytetöihin ja pro gradu- tutkielmiin liittyen lasten ja ikäihmisten yhteistoimintaan. Tässä luvussa esittelemme ne tutkimukset, jotka liittyvät olennaisesti tämän opinnäytetyön tutkittavaan ilmiöön.

Tuulikki Ukkonen-Mikkolan väitöskirjassa (2011) tutkittiin sukupolvien kohtaamista lasten ja vanhusten yhteisissä palvelukeskuksissa. Tutkimuksessa tuotiin esiin lasten, vanhusten, henkilökunnan ja lasten vanhempien näkökulmat lasten ja vanhusten kohtaamisista. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että yhteistoiminnan suunnittelu, koordinointi, yhteiseen toimintaan osallistuminen, aika ja tila olivat keskeisiä teemoja yhteisissä toimintakäytännöissä. Sosiaaliset suhteet lasten ja vanhusten välillä kehittyivät ja sanallisen vuorovaikutuksen lisäksi heidän välillään oli paljon myös sanatonta vuorovaikutusta. Lasten näkökulmasta nousi esiin lapsen itsetunnon ja sosiaalisen kehityksen tukeminen sekä lapsen kiinnittyminen omaan kulttuuriin. Vanhuksille kohtaamiset antoivat elämään lisää sisältöä ja kyvykkyyden tunnetta. Henkilökunnan mielestä työskentely lasten ja vanhusten yhteisessä palvelukeskuksessa oli sekä rikkaus että haaste. Vanhemmat pitivät lasten ja vanhusten yhteistä toimintaa positiivisena. Kaikki osapuolet nostivat esiin mahdollisuuden yhteisöllisyyden kokemisesta. Väitöskirjan tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että lasten ja vanhusten yhteinen palvelukeskus on toimiva ja kehittämisen arvoinen varhaiskasvatuksen ja vanhusten palvelujen muoto. (Ukkola-Mikkola, 2011, s. 5)

Minna Multasen ja Kirsi Reijonahon (2017) opinnäytetyö tutkii säännöllisen ikäpolvitoiminnan merkitystä lasten ja vanhusten hyvinvoinnin ja vuorovaikutuksen edistäjänä sekä antaa työkaluja toiminnan ikäpolvitoiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyössä tutkittiin kolmen päiväkodin ja kolmen vanhusten palvelukeskuksen yhdyshenkilöiden mielipiteitä ja kokemuksia säännöllisen ikäpolvitoiminnan merkityksestä, menetelmistä, haasteista, edellytyksistä ja hyvistä käytännöistä. Tutkimus oli laadullinen, ja se toteutettiin teemahaastatteluilla. Haastattelujen teemat olivat ikäpolvitoiminnan merkityksellisyys, toimintakulttuurin edellytykset, hyvät käytännöt, menetelmät, haasteet ja mahdolliset ongelmat. Tulosten mukaan ikäpolvitoiminta oli merkittävä osa sekä varhaiskasvatuksen että vanhustyön tehtävää. Toiminnan nähtiin lisäävän sekä lasten että vanhusten hyvinvointia, ja se tarjosi monipuolisuutta myös työyhteisöön ja työntekijöille.

Säännöllisen toiminnan tärkein ylläpitävä tekijä oli yksiköiden läheinen sijainti. Tärkeäksi nähtiin myös työntekijöiden oikea asenne, hyvä yhteistyö, toimintaa tukevat arvot, riittävät resurssit sekä arjen yhteyteen luodut luovat ja toiminnalliset menetelmät. (Multanen & Reijonaho, 2017 ss. 3, 22–24)

Tanja Riihimäen ja Heini Taipaluksen (2017) opinnäytetyö selvitti sukupolvien välisen vuorovaikutuksen merkitystä lasten ja ikäihmisten yhteisessä palvelukeskuksessa. Opinnäytetyön avulla kartoitettiin myös, minkälaista vuorovaikutusta ja toimintaa lasten ja ikäihmisten välillä on ja miten sitä voi kehittää. Tavoitteena oli löytää perusteita sukupolvia yhdistävälle toiminnalle. Aineistona käytettiin palvelukeskuksen asiakkaiden ryhmähaastattelua ja päiväkodin lasten vanhempien kyselylomakkeiden vastauksia. Tuloksista selvisi, että kokemukset yhteisestä palvelukeskuksesta olivat pääpiirteittäin myönteisiä. Ikäihmisille positiivisia tunteita sai aikaan pelkkä lasten läsnäolo ja heidän äänensä. Ikäihmiset toivat esiin oman aktiivisuutensa ja sen merkityksen vuorovaikutuksen määrään lasten kanssa. Vanhempien mielestä lapset nauttivat ikäihmisiltä saamastaan huomiosta, ja ikäihmisten kohtaamiset voivat helpottaa lapsien ikävää omia isovanhempiaan kohtaa. Molemmat osapuolet pitivät tärkeänä sitä, että lapset tulevat toimeen erilaisten ja eri-ikäisten ihmisten kanssa. Opinnäytetyön tuloksien johtopäätöksenä on, että sukupolvia yhdistävälle toiminnalle on tarvetta. Yhteinen tila antaa mahdollisuuden toiminnan toteutumiseen, ja sen määrä ja laatu ovat riippuvaisia lasten ja ikäihmisten aktiivisuudesta. Työntekijöiden roolia ikäihmisten ja lasten vuorovaikutuksen lisäämisessä on tutkimuksen mukaan hyvä kasvattaa. Jatkotutkimusaiheeksi opinnäytetyössä esitettiin päiväkodin ja palvelutalon henkilökunnan haastatteluita yhteistoimintaan liittyen. (Riihimäki & Taipalus, 2017, s. 40)

5 Tutkimuksen toteutus

Tässä luvussa käymme läpi tutkimuksemme tarkoitusta, tavoitetta ja esittelemme tutkimuskysymyksemme. Kuvaamme, kuinka tutkimuksen aineisto on kerätty ja analysoitu, sekä pohdimme tutkimuksen luotettavuutta ja etiikkaa.

5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys

Tutkimuksen aihe valikoitui syksyllä 2019, kun teimme koulutehtävää tutkimuskohteena olevaan päiväkotiin ja siellä tapahtuvaan säännölliseen sukupolvitoimintaan. Päiväkodin puolelta koettiin, että lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan kehittämiseen on tarvetta ja siihen olisi hyvä saada välineitä. Täten päädyimme toteuttamaan opinnäytetyön, jossa selvitettiin päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijöiden kokemuksia sukupolvitoiminnasta.

Tutkimuksen tarkoitus on selvittää, mitä mieltä päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijät ovat lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta ja miten sitä heidän mielestään voisi kehittää. Lisäksi kysymme millaisia aiheita/tapahtumia/toimintaa he ehdottavat järjestettäväksi. Tutkimuskohteena on pirkanmaalainen päiväkoti ja palvelukoti, jotka toimivat yhteisissä tiloissa.

Tutkimuskysymyksemme muotoutui seuraavanlaiseksi: Mitä päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijät kertovat ikäihmisten ja lasten yhteistoiminnasta? Miten se heidän mielestään toimii, miten sitä voidaan kehittää ja millaisia aiheita/tapahtumia/toimintaa ehdotetaan järjestettävän?

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämisessä on tärkeää toisia arvostava, koko yhteisöä osallistava ja luottamusta rakentava dialogi (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 2018, ss. 25–26). Lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan tutkiminen ja sen kehittäminen ovat tärkeä osa varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin kehittämistä.

Tutkimuksemme antaa sekä varhaiskasvatuksen että palvelukodin työntekijöiden näkemyksen siitä, miten he kokevat yhteistoiminnan, mitä mahdollisuuksia ja kehittämiskohtia he näkevät siinä. Työntekijöiden kokemuksia voidaan verrata aiempiin tutkimuksiin liittyen lasten ja ikäihmisten yhteistoimintaan. Vertaamalla näiden ryhmien välisiä kokemuksia voidaan kehittää yhteistoimintaa yhä toimivammaksi kokonaisuudeksi.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksessamme käytämme laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on tutkimuskohteen kokonaisvaltainen ymmärrys (Hirsjärvi ym., 2009, s. 161). Laadullisella tutkimuksella pyrimme ymmärtämään työntekijöiden näkemyksiä lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta. Olemme kiinnostuneita työntekijöiden ajatuksista ja kokemuksista.

5.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusaineisto on kerätty kirjoitelmapyyntöjen avulla. Aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui kirjoitelmapyyntö, sillä se antaa vastaajille vapauden kirjoittaa omin sanoin ja aineiston käsittely on suhteellisen vaivatonta. Alun perin ajatuksemme oli mennä paikan päälle keräämään aineistoa, mutta COVID-19-pandemiasta johtuvien poikkeusolojen takia aineiston keruu piti suorittaa etäyhteyksin, joten lähetimme kirjoitelmapyyntöt sähköpostilla. Kirjoitelmapyyntö osoittautui toimivaksi aineistonkeruumenetelmäksi.

Kirjoitelmapyyntöt lähetettiin päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijöiden yhdyshenkilöille kesäkuussa 2020, ja vastausaikaa annettiin syyskuun loppuun. Ohjeistimme kirjoitelmien pyytämässä yhdyshenkilöitä, ja he välittivät pyynnöt eteenpäin työntekijöille, jotka ovat olleet mukana lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan toteutuksessa.

Kirjoitelmapyyntöjen kirjoittajilta pyydettiin tutkimuslupa. Tutkimuslupalomakkeessa kerrotaan opinnäytetyön aihe ja tarkoitus sekä miten aineistoa käsitellään.

Tutkimuslupalomake on tämän julkaisun liitteenä (Liite 1.). Kirjoitelmapyyntöissä ohjeistetaan kertomaan nimettömästi omin sanoin omista kokemuksista lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta, miten yhteistoimintaa voi kehittää sekä millaisia aiheita/tapahtumia/toimintaa voisi vielä toteuttaa. Kirjoitelmapyyntö löytyy tämän julkaisun liitteenä (Liite 2.).

5.4 Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi

Tutkimusaineistona on päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijöiden kirjoitelmat. Lähetimme sähköpostilla päiväkodin ja palvelukeskuksen yhteyshenkilöille

kirjoitelmapyynnöt, jotka he sitten jakoivat yhteistoiminnassa mukana olleille työntekijöilleen. Kysyimme avoimen kirjoitelman muodossa työntekijöiden kokemuksia ikäihmisten ja lasten yhteistoiminnasta ja sen kehittamisestä. Työntekijät antoivat vastauksensa nimettömänä, ja ne postitettiin yhteyshenkilöiden kautta meille. Näin takasimme, että vastaukset olivat meille tullessaan anonyymejä. Kirjoitelmapyyntöihin vastasi kolme varhaiskasvatuksen työntekijää ja kaksi palvelukeskuksen työntekijää.

Tutkimuksen analyysimenetelmäksi valikoitui sisällönanalyysi. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoista aineistoa. Tarkoitus on muodostaa tutkittavasta ilmiöstä tiivis kuvaus ja liittää se laajempaan kontekstiin sekä aihetta koskeviin muihin tutkimustuloksiin. Sisällönanalyysi eli kategoria-analyysi on menetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, s. 105)

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi jaetaan kolmeen eri vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa aineisto pelkistetään karsimalla tutkimuksen kannalta epäolennainen tieto. Tämän jälkeen olennainen tieto ryhmitellään, eli aineistosta poimittu pelkistetty data ryhmitellään luokiksi samankaltaisuuden mukaan ja aineisto tiivistyy alaluokiksi. Ryhmittely on osa kolmatta eli abstrahointivaihetta. Abstrahointi tarkoittaa yleiskäsitteiden muodostamista, joilla yhdistetään luokituksia ja kuvataan kohdetta. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, ss.109–112)

Aineiston analyysin aloitimme litteroimalla kaikki kirjoitelmapyynnöt samaan tiedostoon, josta niitä oli helpompi lukea. Luimme aineiston läpi useita kertoja, jonka jälkeen aloimme etsiä erilaisia kategorioita. Etsimme aineistosta kategorioita: miten yhteistoiminta on toiminut, mitä yhteistoimintaa on ollut, miten yhteistoimintaa voi kehittää ja mitä aiheita/tapahtumia/toimintaa ehdotetaan järjestettävän. Jokaisella kategoriolla oli oma värinsä, ja väritimme aineistosta kategoriaan sopivia lauseita, ilmaisuja ja sanoja.

Tutkimme kategorioita aluksi laajemmin ja mitä tutummaksi aineisto kävi, sitä enemmän pystyimme yhdistelemään ryhmiä. Ryhmiä yhdisteltiin niin, että ne kuvasivat hyvin yhteistoimintaa ja konkreettisesti sitä mitä yhteistoiminta on, mitä sen toivottaisiin olevan ja miten sitä voisi kehittää. Lopuksi teimme kategoriaryhmistä ja niiden lukumääristä taulukon. Seuraava taulukko esittää kategoriaryhmät sekä niiden lukumäärät.

Taulukko 2. Analyysin kategoriaryhmät ja kategorioiden lukumäärät sekä tulosten kokonaismäärä.

RYHMÄ	KATEGORIOIDEN LUKUMÄÄRÄ
Yhteistoiminta	34
Yhteistoiminnan toimivuus	41
Yhteistoiminnan kehittäminen	13
Yhteistoiminnan järjestäminen	15
YHTEENSÄ	103

5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuseettiset periaatteet kehottavat tutkijaa rehellisyyteen, reiluuteen ja vastuullisuuteen. Tämä tarkoittaa, että tutkijalla ei ole oikeutta väärentää tutkimustuloksia, tieteellisestä löydöstä kunnia annetaan alkuperäiselle löytäjälle, tutkimustuloksia ja ideoita ei saa varastaa itselle, myöskään tutkimuksen kohteelle ei saa aiheuttaa vahinkoa. (Haaparanta & Niiniluoto, 2016, ss. 149–158; ks. myös Juutti & Puusa, s. 173–177)

Ennen tutkimuksen aloittamista haimme tarvittavat tutkimusluvut. Tutkimusluvut saatuamme aloimme keräämään tutkimusaineistoa. Tutkimusaineisto on kerätty luotettavin keinoin käyttäen aineistonkeruumenetelmänä anonyymia kirjoitelmapyyntöä. Tutkimuksessa on otettu huomioon alan muita tutkimuksia ja tutkimuksen tuloksia on peilattu aiempiin tutkimustuloksiin. Opinnäytetyöraportti on kirjoitettu ohjeiden ja normien mukaisesti.

Tutkimuksessa on tärkeää huomioida yksilön tietosuoja ja tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus. Jokaisella on oikeus vielä myöhemminkin perua osallistumisensa tutkimukseen. Tutkimus täytyy tehdä tieteen pelisääntöjä noudattaen, ei miellyttäen toimeksiantajaa, siksi tulosten muokkaaminen ei ole eettisesti sallittavaa. Tutkijan on myös

suojeltava kohdehenkilöiden ja organisaation etua. Tutkimustuloksia saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, mihin vastaaja on suostumuksensa antanut. (Uusitalo, 2001, ss. 30–32)

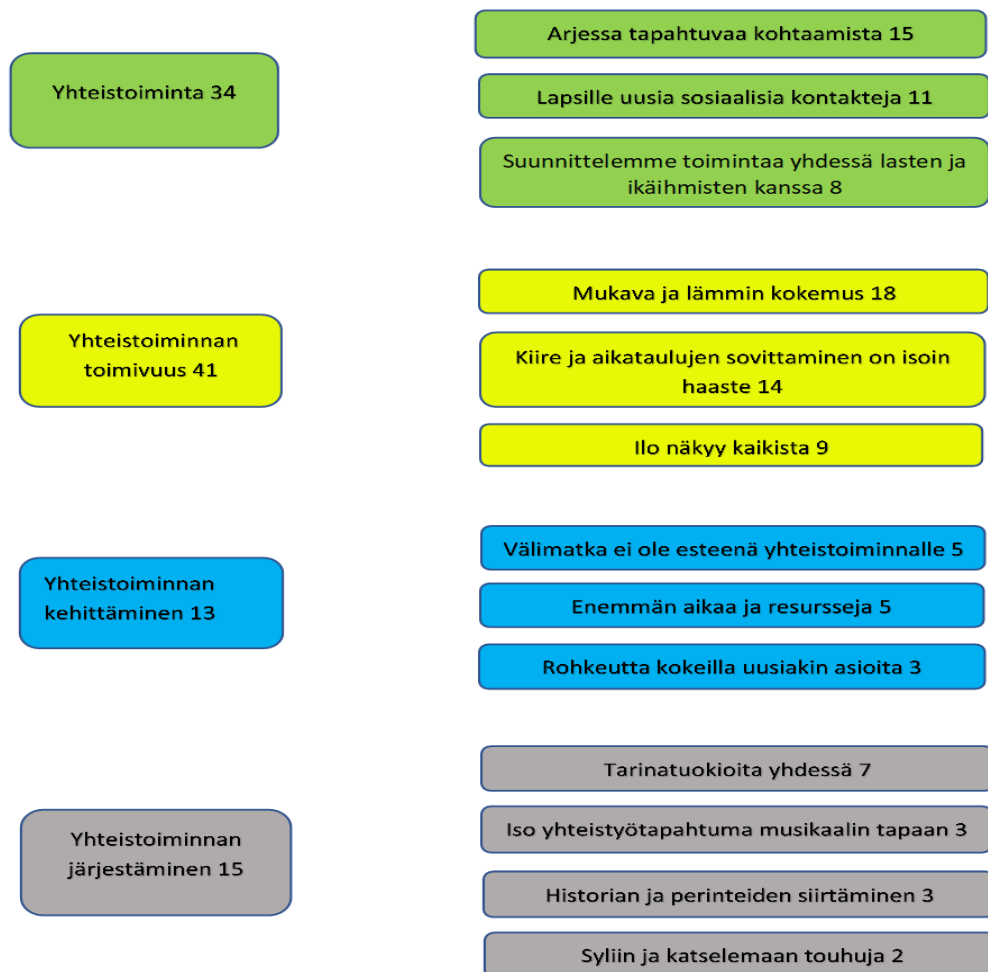
Olemme huomioineet vastaajien tietosuojan opinnäytetyössämme eikä tutkimuksessamme ole viitteitä vastaajien henkilöllisyydestä. Vastaajille selvitettiin kirjallisesti, mihin heidän antamiaan kirjoitelmia käytetään, ja sovittiin aineiston asianmukaisesta poistamisesta prosessin päätyttyä.

6 Tutkimuksen tulokset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää työntekijöiden kokemuksia lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta sekä sen kehittämisestä. Kirjoitelmapyyntöjen avulla saimme hankittua tutkimuksen aineiston.

Tutkimuksen analyysivaiheessa muodostui neljä eri kategoriaryhmää, joita käymme läpi seuraavissa alaluvuissa. Ensiksi esittelemme kategoriaryhmän mitä yhteistoiminta on ollut, ja sen jälkeen kerromme kuinka työntekijät kokevat yhteistoiminnan toimivuuden. Tämän jälkeen siirrymme tarkastelemaan kategoriaryhmää, miten yhteistoimintaa voi kehittää ja lopuksi käymme läpi kategoriaryhmän mitä aiheita/tapahtumia/toimintaa ehdotetaan järjestettävän.

Kuva 1 Aineiston kategoriaryhmät ja niihin liittyvien mainintojen lukumäärä

6.1 Palvelukeskuksen ja päiväkodin yhteistoiminta

Aineistossa kerrottiin yhteistoiminnan olevan arjessa tapahtuvaa kohtaamista lasten ja ikäihmisten välillä. Samalla kerrottiin myös, että yhteistoiminta antaa lapsille uusia sosiaalisia kontakteja. Kirjoittajien mukaan yhteistoimintaa suunnitellaan yhdessä lasten ja ikäihmisten

kanssa. Seuraavissa alaluvuissa kuvataan tarkemmin aineistolainauksiin viitaten, mitä lasten ja palvelutalon asukkaiden yhteistoiminta on ollut työntekijöiden mukaan.

6.1.1 Arjessa tapahtuvaa kohtaamista

Työntekijät kuvasivat ikäihmisten ja lasten yhteistoimintaa arjessa tapahtuviksi kohtaamisiksi.

Sopivaa toimintaa on mm. lasten spontaani tanssiesitys, jota ikäihmiset katsovat tai yhteiset laululeikit.

Meillä on myös yhdessä maalattu, piirretty, rakenneltu, juteltu - tehty vaikka mitä.

Vastausten mukaan erityisen suosittuja ovat olleet lasten spontaanit tanssiesitykset sekä yhteiset laulutukiot. Lapset ja ikäihmiset ovat myös yhdessä maallaneet, piirtäneet, rakentaneet, jutelleet ja tehneet vaikka mitä. Yhteistoimintaan on mahtunut paljon muutakin, kuten satu-, askartelu-, laulu- ja musiikkihetkiä sekä juttutukioita. Vastauksista kävi ilmi, että suurin osa toiminnasta on tapahtunut sisällä. Parhaimmillaan arjessa tapahtuneet kohtaamiset ovat olleet hyvin luonnollisia; tärkeintä on, että niihin on helppo osallistua.

6.1.2 Lapsille uusia sosiaalisia kontakteja

Työntekijöiden mukaan yhteistoiminta on tuonut lapsille uusia sosiaalisia kontakteja.

On lapsille etuoikeus tutustua näin vanhoihin ihmisiin kuin meillä on.

He voivat kertoa lapsille asioista, mitä oli ennen ja heillä on rutkasti elämänviisautta, josta ammentaa keskustelua heidän kanssaan. Näin se tuo myös lapsille uusia sosiaalisia kontakteja, jos vaikka lasten isovanhemmat asuvat kaukana.

Yhteistoiminta koettiin etuoikeudeksi lapsille, koska heillä on mahdollisuus tutustua vanhoihin ihmisiin. Ikäihmisillä on paljon elämäntaitoa annettavana lapsille, ja lapset saavat sosiaalisia kontakteja yhteistoiminnan kautta. Vastauksista ilmeni, että lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnassa sosiaaliset kontaktit ovat tärkeitä molemmille osapuolille. Lapset saavat huomiota ja aikaa ikäihmisiltä, kun taas ikäihmiset saavat voimaa ja piristystä arkeensa seurattessaan lasten touhuamista. Ylisukupolvinen yhteistoiminta koettiin palkitsevaksi myös työntekijöille, jotka saavat olla mukana suunnittelemassa yhteistä toimintaa. Vastauksista kävi ilmi, että lasten kohtaaminen ja heidän kanssaan yhdessä tekeminen voivat tuoda ikäihmisten mieleen omat lapset tai lastenlapset.

6.1.3 Suunnittelemme toimintaa yhdessä lasten ja ikäihmisten kanssa

Kirjoituksista kävi ilmi, että päiväkodissa ja palvelukeskuksessa yhteistoimintaa suunnitellaan yhdessä ja erikseen.

Palvelutalon järjestämät valmiiksi valmistellut tuokiot ovat kiva lisä päiväkodin toimintaan. Niihin on ollut helppo osallistua.

Eryteisesti juhlahetket: pääsiäinen, joulukuukuu ja vappu ovat niitä, jolloin suunnittelemme toimintaa yhdessä lasten ja ikäihmisten kanssa.

Vastauksissa kerrottiin, että valmiiksi järjesteltyihin tuokioihin on ollut helppo osallistua. Työntekijöiden mukaan tuokiot eivät saa olla liian pitkiä, koska kiinnostus toimintaan herpaantuu helposti. Sopiva kesto yksittäiselle tuokiolle on heidän mukaansa 20 minuuttia. Juhlapyhinä järjestetään isompia yhteisiä tapahtumia, jotka valmisteluineen koostuvat useista eri yksittäisistä tuokioista. Yhtenä isompana tapahtumaesimerkkinä vastauksissa mainittiin TOIVO-yhteisömusikaali, jossa tehtiin muun muassa lavasteita omissa ryhmissä ja lapset esiintyivät musikaalissa tanssien vapaasti.

6.2 Yhteistoiminnan toimivuus

Työntekijät kuvasivat eniten, miten yhteistoiminta on toiminut, joten tähän kategoriaryhmään saimme suurimman määrän vastauksia. Työntekijät kuvasivat yhteistoiminnan olevan molemmin puolin pääosin positiivista, mutta haasteitakin toiminnassa on. Vastauksista kävi ilmi, että yhteistoiminta on sekä lapsille että ikäihmisille mukava ja lämmin kokemus. Kirjoittajien mukaan kiire ja aikataulujen sovittaminen ovat isoin haaste yhteistyölle. Positiivista kirjoittajien mukaan yhteistoiminnassa on se, että ilo näkyy kaikista. Seuraavissa alaluvuissa kuvataan tarkemmin aineistolainauksiin viitaten, miten lasten ja palvelutalon asukkaiden yhteistoiminta on toiminut työntekijöiden mukaan.

6.2.1 Mukava ja lämmin kokemus

Työntekijät kuvasivat ikäihmisten ja lasten yhteistoiminnan toimivuutta mukavaksi ja lämpöiseksi kokemukseksi molemmille osapuolille.

Vanhukset näyttävät nauttivan lasten tuomasta eloisuudesta.

Ikäihmiset antavat osaltaan läsnäolollaan aikaa ja rauhallisuutta.

Työntekijät kuvasivat ikäihmisten ja lasten yhteistoimintaa mukavaksi toiminnaksi, joka synnyttää lämpimiä tunteita osallistujissa. Vanhukset näyttävät työntekijöiden mukaan nauttivan lasten tuomasta eloisuudesta. Yhteistoiminnan kerrottiin myös olevan kivaa ja tuovan mukavaa vaihtelua päiväkodin arkeen. Työntekijöiden mukaan lasten ja ikäihmisten kohtaamiset luovat lämpöä ja mukavaa yhdessä oloa niin arkeen kuin juhlaankin. Ikäihmisten koetaan antavan osaltaan lapsille aikaa ja rauhallisuutta omalla läsnäolollaan. Palvelutalon asukkaat ovat olleet vastausten perusteella myös avuliaita, kun lapset eivät ole osanneet askarteluhetkillä jotakin tehdä. Yhteistoiminta koetaan pääsääntöisesti olevan kaikkia osapuolia hyödyntävää ja antoisaa.

6.2.2 Kiire ja aikataulujen sovittaminen on isoin haaste

Työntekijät kertoivat vastauksissaan, että kiire ja aikataulujen sovittaminen on isoin haaste lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnassa.

Aina yhteistoiminta ei ole helppoa ja kaikille lapsille ja ikäihmisille se ei ole edes kovin mieleistä, mutta ajan kanssa ja erilaisia asioita kokeilemalla se on helpottunut.

Yhteistoiminta vaatii vahvaa ohjaamista ja näkemystä kummankin ikäryhmän tarpeista ja taidoista.

Työntekijöiden mukaan yhteistoiminnassa on myös haasteensa, jotka on hyvä tiedostaa yhteistyötä suunnitellessa. Vastauksista kävi ilmi, että aina yhteistoiminta ei ole helppoa ja kaikille lapsille ja ikäihmisille se ei ole edes kovin mieleistä, mutta ajan kanssa ja erilaisia asioita kokeilemalla se on helpottunut. Aikataulujen sovituksessa on myös ollut joskus haasteita kiireisen arjen keskellä. Lasten nopeus ja ikäihmisten toiminnan verkkaisuus tekevät toiminnasta monimuotoista ja samalla on hyvä huomioida, että tekeminen sopii kaikille. Yhteistoiminta vaatiikin kirjoittajien mukaan vahvaa ohjaamista ja näkemystä kummankin ikäryhmän tarpeista ja taidoista; sekä lapset että ikäihmiset kaipaavat paljon ohjausta. Yhteistyö vie myös resursseja. Siksi vaihtelee, kuinka innokkaasti yhteistyö otetaan vastaan.

6.2.3 Ilo näkyy kaikista

Työntekijät kertoivat lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan tuovan iloa, joka näkyy kaikista.

Lasten välittömyys, ilo ja avoimuus luovat miellyttävää ilmapiiriä ikäihmisten ja lasten kohtaamisissa

Ikäihmiset herkistyvät lasten kanssa touhutessaan ja se saa heidät unohtamaan omat murheet tai tuovat ilon pilkahduksen masentuneelle vanhukselle.

Työntekijät kokevat, että lasten ja ikäihmisten yhteistyö tuottaa iloa molemmin puolin. Lasten välittömyys, ilo ja avoimuus luovat miellyttävää ilmapiiriä ikäihmisten ja lasten kohtaamisissa. Kirjoituksissa todettiin myös, että lasten iloisuus ja välittömyys luovat positiivista energiaa ympäristöönsä. Vastausten mukaan ikäihmiset herkistyvät lasten kanssa touhutessaan ja se saa heidät unohtamaan omat murheet. Lapset voivat tuoda myös ilon pilkahduksen masentuneelle vanhukselle. Lapsettomille ikäihmisille lasten näkeminen on myös ilahduttavaa.

6.3 Yhteistoiminnan kehittäminen

Aineistossa kerrotaan lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan kehittämisestä. Kirjoittajien mukaan välimatka ei ole esteenä yhteistoiminnalle. Yhteistoiminnan kehittämiseen tarvitaan kirjoitusten mukaan enemmän aikaa ja resursseja. Myös rohkeutta kokeilla uusiakin asioita kaivattiin yhteistyön kehittämiseen. Seuraavissa alaluvuissa kuvataan tarkemmin aineistolainauksiin viitaten, miten lasten ja palvelutalon asukkaiden yhteistoiminta voitaisiin kehittää työntekijöiden mukaan.

6.3.1 Välimatka ei ole esteenä yhteistoiminnalle

Työntekijät kertoivat, että välimatka ei ole esteenä lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnalle.

Parhaiten yhteistyö ja kohtaamiset onnistuvat ympäristöissä, joissa ikäihmisten ja lasten toiminta on fyysisesti lähellä toisiaan, jolloin välimatka ei ole esteenä yhteistoiminnalle.

Kohtaamisen ”paikkoja” tulisi olla enemmän ja niiden pitäisi olla jotenkin luonteva osa ikäihmisten elämää.

Kirjoituksista käy ilmi, että parhaiten yhteistyö ja kohtaamiset onnistuvat ympäristöissä, joissa ikäihmisten ja lasten toiminta on fyysisesti lähellä toisiaan, jolloin välimatka ei ole esteenä yhteistoiminnalle. Kohtaamisen paikkoja tulisikin vastausten mukaan olla enemmän ja niiden pitäisi olla jotenkin luonteva osa ikäihmisten elämää. Palvelukeskuksessa lapset ja ikäihmiset ovat saman katon alla ja siksi välimatka ei ole esteenä yhteistoimintaa

kehittäessä. Työntekijöiden mukaan toimintaa onkin hyvä kehittää ja toteuttaa aina kun mahdollista.

6.3.2 Enemmän aikaa ja resursseja

Työntekijät kertoivat kirjoitelmissaan, että yhteistoiminnan kehittämiseen tarvitaan enemmän aikaa ja resursseja.

Tarvittaisiin enemmän aikaa ja resursseja toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Ammattilaisohjaajien on hyvä olla mukana ohjaamassa tuokiota.

Työntekijöiden kirjoituksista käy ilmi, että tarvittaisiin enemmän aikaa ja resursseja toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Vastauksissa kerrottiin myös, että molemmin puolin vaaditaan hyvää yhteistyöhenkeä, koska yhteistyö vie aina jollain tavalla resursseja.

6.3.3 Rohkeutta kokeilla uusiakin asioita

Työntekijät kertoivat, että yhteistoimintaa kehittäessä tarvittaisiin rohkeutta kokeilla uusiakin asioita.

Hyvä huomioida, että tekeminen sopii kaikille.

Tehtävät eivät saa olla liian vaikeita ja apukäsiä on oltava riittävästi, että hetkestä tulee mielekäs.

Työntekijöiden kirjoitusten mukaan yhteistoimintaa suunnitellessa on otettava huomioon, että tekeminen sopii kaikille, niin lapsille kuin ikäihmisille. Tehtävät eivät myöskään saa olla liian vaikeita, ja apukäsiä on oltava riittävästi paikalla, jotta hetkestä tulee mielekäs.

6.4 Yhteistoiminnan järjestäminen

Aineistossa kerrotaan lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan järjestämisestä. Kirjoittajat ehdottivat, millaista yhteistoimintaa voitaisiin järjestää. Vastaajat toivoivat isoa

yhteisötapautumaa musikaalin tapaa, tai tarinatuokioita yhdessä. Tärkeänä vastaajat kuitenkin pitivät myös historian ja perinteiden siirtämistä sekä sitä, että lapset pääsisivät ikäihmisten syliin ja ikäihmiset voisivat vain katsella lasten touhuja. Seuraavissa alaluvuissa kuvataan tarkemmin aineistolainauksiin viitaten, millaista lasten ja palvelutalon asukkaiden yhteistoimintaa työntekijät ehdottavat järjestettävän.

6.4.1 Tarinatuokioita yhdessä

Työntekijöiden kirjoituksista kävi ilmi, että tarinatuokioita yhdessä toivotaan enemmän.

Tarinatuokioita voisi pitää yhdessä.

Voisimme tehdä myös esim. YouTube-videoita ja podcast-lähetyksiä lasten ja ikäihmisten kesken.

Toiveena oli myös, että yhteistä puuhaa olisi enemmän ulkona, koska lapset muutenkin ulkoilevat päivän aikana. Vastausten mukaan liikunta, kädentyöt ja leivonta koettiin tärkeänä, ja niitä toivottiin järjestettävän lisää. Vastauksista kävi myös ilmi, että lapset ja ikäihmiset voisivat tehdä yhdessä YouTube-videoita ja podcast-lähetyksiä.

6.4.2 Iso yhteistyötapautuma musikaalin tapaan

Työntekijät kirjoittivat, että iso yhteistyötapautuma musikaalin tapaan olisi kiva järjestää.

Iso yhteistyötapautuma olisi musikaalin tapaan mukava jälleen tulevaisuudessa toteuttaa.

Leikkimielisten Olympialaisten järjestäminen.

Kirjoituksissa kerrottiin, että leikkimieliset olympialaiset olisi hauska järjestää. Kirjoittajien mukaan voisi myös kutsua poliisin/poliiseja käymään ja esittelemään toimintaansa ikäihmisille ja lapsille yhdessä.

6.4.3 Historian ja perinteiden siirtäminen

Työntekijöiden vastauksista kävi ilmi, että historian ja perinteiden siirtämistä pidetään kiinnostavana.

Historian ja perinteiden siirtäminen uudelle sukupolvelle olisi kiinnostavaa.

Muutama vastaajista oli maininnut perinteiden kunnioittamisen osana toiminnan kehittämistä. Vastaajien mukaan ikäihmiset voisivat kertoa lapsille asioista, millaista oli ennen, sillä heillä on rutkasti elämänviisautta, josta ammentaa keskustelua heidän kanssaan.

6.4.4 Syliin ja katselemaan touhuja

Työntekijät kertoivat, että yhteistoimintaa voisi olla vaikka vain lapsen syliin ottaminen tai lasten touhujen katseleminen.

Lapset voisivat tykätä päästä jonkun mummun tai papan syliin.

Päiväkodin puolelle voisi tulla katselemaan lasten touhuja.

Kirjoituksista kävi ilmi, että yhteistoiminnan ei tarvitse olla välttämättä aina ennalta suunniteltua. Työntekijöiden mukaan lapset voisivat tykätä päästä jonkun mummun tai papan syliin. Ikäihmiset voisivat tulla katselemaan päiväkodin puolelle lasten touhuja.

7 Johtopäätökset

Tutkimuksemme tarkasteli päiväkodin ja palvelukeskuksen työntekijöiden näkemyksiä siitä, miten toteuttaa lasten ja ikäihmisten yhteistyötä. Samalla tarkasteltiin myös, mitä yhteistyö on ja miten se on toiminut. Tutkimusideamme syntyi Riihimäen & Taipaluksen (2017, s. 40) opinnäytetyöstä, jossa jatkotutkimusaiheeksi oli esitetty työntekijöiden haastatteluita liittyen yhteistoimintaan.

Tutkimuksestamme kävi ilmi, että parhaiten yhteistyö ja kohtaamiset onnistuvat ympäristöissä, joissa ikäihmisten ja lasten toiminta on fyysisesti lähellä toisiaan, jolloin välimatka ei ole esteenä yhteistoiminnalle. Ukkonen-Mikkolan (2011, s. 5) väitöskirjan tulokset tukevat tutkimuksemme tuloksia. Hänen mukaansa lasten ja vanhusten yhteinen palvelukeskus on toimiva ja kehittämisen arvoinen varhaiskasvatuksen ja vanhusten palvelujen muoto. Samankaltaisia tuloksia ilmeni myös meidän tutkimuksessamme. Tutkimuksestamme kävi ilmi, että kohtaamisen paikkoja tulee olla enemmän ja niiden pitäisi olla jotenkin luonteva osa ikäihmisten elämää.

Tutkimuksestamme selvisi, että yhteistoimintaa on sekä etukäteen suunnitellut yhteiset tuokiot että arjessa tapahtuvat kohtaamiset lasten ja ikäihmisten välillä. Arjessa tapahtuvat kohtaamiset ovat hyvin luonnollisia, ja niihin on ollut helppo osallistua. Tutkimuksessa kerrottiin, että lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnassa sosiaaliset kontaktit ovat tärkeitä molemmille osapuolille. Saarenheimo (2013, s.27) toteaa, että sukupolvitoiminnalla voidaan lisätä osallistujien osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä ymmärrystä ja kunnioitusta eri sukupolvia kohtaan. Yhteistoiminnan kautta uuden oppiminen saattaa vahvistaa osallistujien itsevarmuutta sekä identiteettiä. Tämä näkyi myös tutkimuksessamme, koska vastauksista kävi ilmi, että lapset saavat huomiota ja aikaa ikäihmisiltä, kun taas ikäihmiset saavat voimaa ja piristystä arkeensa seuratessaan lasten touhuamista.

Ylisukupolvinen yhteistoiminta koettiin palkitsevaksi myös työntekijöille, jotka saavat olla mukana suunnittelemassa yhteistä toimintaa. Työntekijöiden mukaan lasten ja ikäihmisten kohtaamiset luovat lämpöä ja mukavaa yhdessä oloa niin arkeen kuin juhlaankin. Yhteistoiminnan kerrottiin myös olevan kivaa ja tuovan mukavaa vaihtelua päiväkodin arkeen.

Varhaiskasvatussuunnitelmassa (Opetushallitus, 2020) kerrotaan, että varhaiskasvatuksessa luodaan pohja toisen ihmisen kunnioittamiselle ja vuorovaikutustaitojen oppimiselle. Yhteisessä palvelukeskuksessa lapset oppivat ymmärtämään ja hyväksymään ikäihmisen toimiessaan heidän kanssaan yhteistyössä. Ikäihmisillä on mahdollisuus antaa aikaa ja huomiota lapsille, kun taas lasten toiminnan seuraaminen piristää ikäihmisiä. Tutkimuksessamme yhteistoiminta koettiin etuoikeudeksi lapsille, koska he saavat tutustua vanhoihin ihmisiin. Monet lapset saattavat asua kaukana isovanhemmistaan ja he eivät luonnostaan ehkä kohtaa ikäihmisiä arjessaan, joten sukupolvitoiminta tarjoaa heille hyvän mahdollisuuden päästä tutustumaan heihin. Työntekijöiden vastauksista kävi ilmi, että lasten kohtaaminen ja heidän kanssaan yhdessä tekeminen voivat tuoda ikäihmisten mieleen omat lapset tai lastenlapset. Lapsettomille ikäihmisillekin lasten näkeminen on ilahduttavaa. Tutkimuksesta ilmeni myös, että ikäihmiset herkistyvät lasten kanssa touhutessaan ja he unohtavat omat murheensa. Yhdessä touhuaminen tuo myös ilon pilkahduksen masentuneelle vanhukselle. Ukkonen-Mikkola (2011, ss. 26–29) toteaa väitöskirjassaan ikäihmisten kokevan usein yksinäisyyttä, joka saattaa masentaa. Kokemusten mukaan lasten iloisuus ja välittömyys luovatkin positiivista energiaa ympäristöönsä, joka helpottaa myös yksinäisyyttä. Vastavuoroisesti ikäihmiset antavat osaltaan lapsille omalla läsnäolollaan aikaa ja rauhallisuutta. Ikäihmiset voivat kertoa lapsille historiasta, ja heillä on myös rutkasti elämänviisautta, josta lapset voivat saada oppeja myös omaan elämäänsä.

Tutkimustulosten mukaan työntekijät kokivat perinteiden ja historian siirtämistä lapsille tärkeäksi. Myös Saarenheimon (2013, ss. 101–102) ajatukset tukevat tätä tulosta. Hänen mukaansa lapset ja ikäihmiset voivat jakaa yhteisiä kokemuksia ja oppia toisiltaan paljon, siksi kulttuuriperinnön ja perimätiedon jakamista pidetäänkin tärkeänä.

Tutkimuksessamme ilmeni, että yhteistoiminnassa on myös haasteensa, jotka on hyvä tiedostaa yhteistyötä suunnitellessa. Yhteistyön kerrottiin vievän resursseja, ja sen takia on hyvin vaihtelevaa, kuinka innokkaasti yhteistyö otetaan vastaan. Multasen ja Reijonahon, (2017 ss.3, 22–24) opinnäytetyön tulokset tukevat tuloksiamme. Heidän mukaansa yhteistyössä nähtiin tärkeäksi työntekijöiden oikea asenne, hyvä yhteistyö sekä riittävät resurssit. Sukupolvitoimintaa suunniteltaessa onkin hyvä huomioida henkilöstön kiinnostus toteuttaa toimintaa, sillä henkilökunnalla on tärkeä rooli toiminnan mahdollistajana. Mikäli

henkilökuntaa on riittävästi ja he ovat motivoituneita toteuttamaan sukupolvitoimintaa, toiminnasta tulee laadukkaampaa ja sitä on helpompi vakiinnuttaa osaksi arkea.

Tutkimuksessamme ilmeni, että aikataulujen sovituksessa on koettu haasteita kiireisen arjen keskellä. Toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen tarvittaisiin enemmän aikaa ja resursseja. Tärkeänä koettiin rohkeus kokeilla uusiakin asioita yhteistyötä kehitettäessä. Tehtävät eivät saa olla liian vaikeita, apukäsiä pitää olla riittävästi ja ammattiohjaajien on hyvä olla mukana ohjaamassa tuokioita, jotta yhteistoimintatuokioista tulee mielekkäitä. Tulosten mukaan yhteistoiminta vaatii vahvaa ohjaamista ja näkemystä kummankin ikäryhmän tarpeista ja taidoista, sillä sekä lapset että ikäihmiset kaipaavat paljon ohjausta. Yhteistoimintaa suunnitellessa on otettava myös huomioon, että tekeminen sopii kaikille. Yhteistoiminta ei ole aina helppoa ja kaikille lapsille, ja ikäihmisille se ei ole edes kovin mieleistä, mutta ajan kanssa ja erilaisia asioita kokeilemalla se on helpottunut. Lasten nopeus ja ikäihmisten verkkaisuus tekevät toiminnasta monimuotoista. Tutkimuksessa ilmeni, että tuokiot eivät saa olla liian pitkiä, koska kiinnostus toimintaan herpaantuu helposti. Sopiva kesto yksittäiselle tuokiolle on tutkimuksen mukaan 20 minuuttia.

Tutkimuksessa kerrottiin myös, että valmiiksi järjesteltyihin tuokioihin on ollut helppo osallistua. Erityisen suosittuja ovat olleet lasten spontaanit tanssiesitykset sekä yhteiset laulutuokiot. Lapset ja ikäihmiset ovat myös yhdessä maalanneet, piirtäneet, rakentaneet, jutelleet ja tehneet vaikka mitä. Varhaiskasvatussuunnitelmassa (Opetushallitus, 2020) painotetaan lasten kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua sekä osallistumista ja vaikuttamista.

Tutkimuksen vastauksista ilmeni yhteistyön kehittämiseen tarvittavia työkaluja, joista saimme ideoita toiminnallisen kansion tekemiseen. Kehittämisideoita olivat muun muassa iso yhteisötapautuma musikaalin tapaa tai tarinatuokioita yhdessä. Tärkeänä pidettiin historian ja perinteiden jakamista sekä sitä, että lapset voisivat päästä ikäihmisten syliin ja ikäihmiset saisivat katsella lasten touhuja. Toiveena oli myös, että yhteistä puuhaa olisi enemmän ulkona. Vastausten mukaan liikunta, kädentyöt ja leivonta koettiin tärkeänä, ja niitä toivottiin järjestettävän lisää. Vastausten perusteella teimme toiminnallisen kansion varhaiskasvatukseen, josta löytyy mukavaa yhteistä tekemistä ikäihmisten kanssa. Toiminta on suunniteltu siten, että kaikki pystyvät osallistumaan toimintaan. Kansio suunniteltiin

sellaiseen muotoon, että sitä voidaan jatkossa kasvattaa lisäämällä uusia hauskoja tapoja toteuttaa yhdessäoloa. Toiminnalliseen kansioon kerättiin erilaisia sisä- ja ulkoleikkejä, musiikki- ja tarinatuokioita, kädentaitoja sekä isompia tapahtumia. Poikkeustilanteen vuoksi toimintaa ei voitu toteuttaa käytännössä.

8 Pohdinta

Opinnäytetyöprosessi oli erittäin opettavainen ja mielenkiintoinen kokemus. Kiinnostuimme lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnan tutkimisesta jo syksyllä 2019, kun teimme koulutehtävää tutkimuskohteena olevalle päiväkodille. Alkuperäinen ajatuksemme oli toteuttaa toiminnallinen opinnäytetyö, mutta COVID-19 pandemian poikkeusolojen takia päädyimme tutkimukselliseen opinnäytetyöhön. Työläintä oli kirjoittaa opinnäytetyön teoriapohjaa, koska lähdekirjallisuuden hankkiminen tuotti hankaluuksia. Osittain hankaluudet johtuivat siitä, että keväällä kirjastot olivat poikkeusolojen takia kiinni muutaman kuukauden. Onneksi saatavilla oli paljon hyviä sähköisiä lähteitä, joita pystyimme työssämme hyödyntämään. Opinnäytetyömme eteni aikataulullisesti suunnitelmien mukaan, ja parityöskentelymme sujui mutkattomasti koko prosessin ajan.

Varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijoina olemme kokeneet, että etenkin varhaiskasvatusikäiset lapset kaipaavat paljon läheisyyttä ja läsnäoloa. Toinen meistä on lähihoitajana nähnyt työssään, että ikäihmiset kokevat paljon yksinäisyyttä ja heillä on lisääntyvä tarve sosiaalisille kontakteille. Jatkuva resurssipula ei anna esimerkiksi hoitajille aikaa kunnolla pysähtyä ikäihmisten äärelle. Koimme, että varhaiskasvatuksen ja vanhuspalveluiden kentällä voisi olla paljon annettavaa toisilleen, joten oli kiinnostavaa tutkia aihetta pintaa syvemmälle. Prosessin aikana saimme paljon uusia näkökulmia sukupolvitoiminnan hyödyntämiseen varhaiskasvatuksessa, ja tulosten pohjalta ymmärsimme, että sukupolvitoiminnalla on laajalti positiivisia vaikutuksia niin lapsiin kuin ikäihmisiin.

Varhaiskasvatuksessa rakennetaan laaja-alaista osaamista, joka muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta (Opetushallitus, 2020).

Mielestämme sukupolvitoiminta vastaa monella tapaa varhaiskasvatuksen tavoitteisiin ja sisältöön. Toivomme, että sukupolvitoimintaa hyödynnetään tulevaisuudessa yhä enemmän sekä varhaiskasvatuksessa että muissakin sosiaalialan palveluissa. Koemme, että sukupolvitoiminnalla on yhteiskunnallisesti tärkeä rooli paitsi kulttuuriperinnön siirtäjänä niin myös hyvinvoinnin edistäjänä sekä ilon ja elämyksien tuottajana.

Lähteet

Haaparanta, L. & Niiniluoto, I. (2016). *Johdatus tieteelliseen ajatteluun*. Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. (15. p.). Tammi.

Hämäläinen, J. & Nivala, E. (2008). *Kasvatustiede: Pedagogisen ihmistyön tiede*. Unipress.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. (1997). *Sosiaalipedagogiikka*. WSOY.

Alanen, L. (2007). Polvesta polveen. Teoksessa Jyrkämä, J. & Sankari, A. (toim.). *Lapsuudesta vanhuuteen: iän sosiologia*. (3. uudistettu p.). Vastapaino.

Kurki, L. (2007). *Innostava vanhuus: sosiokulttuurinen innostaminen vanhempien aikuisten seurassa*. Oy FINN LECTURA Ab.

Kurki, L. (2001). Sosiaalipedagogiikka ja suomalainen varhaiskasvatus. Teoksessa Karila, K., Kinos, J., Virtanen, J. (toim.), *Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia* (ss. 132–133). PS-kustannus.

Kurki, L. (2000). *Sosiokulttuurinen innostaminen*. Vastapaino.

Multanen, M & Reijonaho, K. (2017). *AVAIMET VARHAISKASVATUKSEN JA VANHUSTYÖN VÄLISEEN YHTEISTYÖHÖN – Säännöllisen ikäpolvitoiminnan edellytykset, hyvät käytännöt ja menetelmät*. [opinnäytetyö, Laurean ammattikorkeakoulu]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017112418039>

Nivala, E. & Ryyänen, S. (2019). *Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*. Gaudeamus.

Puusa, A & Juutti, P. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus Oy.

Riihimäki, T & Taipalus, H. (2017). *Sukupolvien välisen vuorovaikutuksen merkitys lasten ja ikäihmisten yhteisessä palvelukeskuksessa*. [opinnäytetyö, Tampereen ammattikorkeakoulu]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201703062977>

Saarenheimo, M. (2013). *Neljän polven treffit - Ikäpolvitoiminnan opas*. Vammalan kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ukkonen-Mikkola, T. (2011). *Sukupolvien kohtaamisia lasten ja vanhusten yhteisessä palvelukeskuksessa*. (Acta Universitatis Tamperensis 1596) [väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Trepo. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8382-0>

Uusitalo, H. (2001). *Tiede, tutkimus ja tutkielma: Johdatus tutkielman maailmaan*. (7.uudistettu p.). WSOY.

Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

OPH. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

OPH. (2020). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pähkinänkuoressa*. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-pahkinankuoressa>

Ylikarjula, S. (2011). *Vanheneminen kielletty? Elämäkokemuksen puolustus*. Kirjapaja.

Liite 1: Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Olemme Paula Uusiluoto ja Kirsi Vesala sosionomiopiskelijat Hämeen ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä, lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta ja sen kehittämistä. Toivoisimme kuulevamme kokemuksiasi lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta, sekä siitä miten yhteistoimintaa voitaisiin kehittää. Millaisia aiheita/ tapahtumia / toimintaa voisi vielä toteuttaa? Kirjoitelmapyyntö on nimetön ja käytämme aineistoa luottamuksellisesti. Kerätty aineisto tuhoetaan, kun opinnäytetyömme on valmis. Opinnäytetyö julkaistaan Theseuksessa.

Suostumus tutkimukseen osallistumisesta

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen ei aiheuta minulle minkäänlaisia kustannuksia, henkilöllisyyteni jää vain tutkijan tietoon, minua koskevaa aineistoa käytetään vain kyseiseen tutkimukseen ja aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Suostun siihen, että minua haastatellaan ja antamani tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin.

Voin halutessani keskeyttää tutkimukseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni.

Päiväys

Tutkittavan allekirjoitus ja nimenselvennys

Tutkija Paula Uusiluoto Tutkija Kirsi Vesala

Liite 2: Kirjoitelmapyyntö

KIRJOITELMAPYYNTÖ

Kirjoita nimettömänä omin sanoin kokemuksiesi perusteella

Mikä on kokemuksesi lasten ja ikäihmisten yhteistoiminnasta?

Miten yhteistoimintaa voitaisiin kehittää?

Millaisia aiheita/ tapahtumia / toimintaa voisi vielä toteuttaa?

Kirjoita vapaasti kaikki mieleesi tulevat asiat ja anna ajatuksen virrata kokonaisina lauseina, kirjoitusvirheistä ei tarvitse välittää. Sopiva pituus kirjoitelmalle on noin 1 sivu. Alkuperäistä kirjoitelmaa käytetään vain opinnäytetyön materiaalina.

Liite 3: Toimintakansio

TOIMINTAKANSIO LASTEN JA IKÄIHMISTEN YHTEISTOIMINTAAN

Ulkoleikit

Värit

Yksi leikkijöistä on johtaja, johtaja seisoo selin muihin mukana leikkijöihin. Muut leikkijät menevät johtajasta sovitun matkan päähän. Johtaja sanoo jonkin värin ja kertoo samalla, montako askelta saa ottaa johtajaa kohti, jos oikeaa väriä löytyy. Tarkoituksena on päästä johtajan luokse se, joka pääsee perille ensimmäisenä, saa olla seuraava johtaja.

Soveltuu myös hyvin värien opetteluun.

Leikki toimii niin ulkona kuin sisälläkin.

Koske keltaista

Leikinvetäjä antaa ohjeen, esim. ”Koske keltaista!” Leikkiin osallistujat etsivät silloin keltaisen värisen kohdan omista vaatteistaan tai muista varusteistaan ja koskettavat sillä toisen osallistujan keltaista kohtaa. Jos jollakin ei ole keltaista, hän voi koskettaa toisen keltaista kädellään. Mikäli vain yhdellä leikkijöistä on keltaista koskettavat kaikki muut sitä kädellään. Sen jälkeen vetäjä antaa uuden värin.

Soveltuu myös hyvin värien opetteluun.

Leikki toimii niin ulkona kuin sisälläkin.

Maa

Leikkijät piirtävät omien kenkiensä kokoiset alueet maahan. Aloittaja heittää kepin omalta maa-alueeltaan kohden jotakuta toista leikkijää. Se, ketä kohti keppi tulee, yrittää potkaista kepin mahdollisimman kauas omalta maa-alueeltaan. Potkaisija jatkaa omaa maa-alueettaan kepin putoamispaikkaan asti. Jos keppi putoaa omalle jo vallatulle maa-alueelle, menettää leikkijä kepin pituussuunnan osoittaman alueen maastaan. Se, joka ei enää mahdu seisomaan omalla maallaan, joutuu pois pelistä.

Seuraa johtajaa

Yksi leikkijöistä valitaan johtajaksi. Muiden leikkijöiden on tarkoitus seurata johtajaa ja heidän on matkittava kaikkea, mitä johtaja tekee. Jokaiselle leikkijälle annetaan vuorollaan mahdollisuus olla johtaja. Johtajuuden säännöistä voidaan sopia etukäteen, kuinka vaativia

temppuja voi pyytää. Johtaja voi esimerkiksi nostaa käsiä, pyöriä, taputtaa, nostella jalkoja, jne. Jokainen leikkijä pääsee vuorollaan johtajaksi.

Leikki soveltuu kaikille, sääntöjä voidaan muuttaa leikkijöiden toimintakyvyn mukaan.

Leikkiä voidaan myös soveltaa niin, että joku ikäihmisistä on vuorollaan johtaja, ja lapset tekevät mitä pyydetään.

Kapteeni käskee

Leikki toimii niin istuen kuin seistenkin. Leikkijöistä valitaan ohjaaja, joka aloittaa sanomalla erilaisia käskyjä. Leikkijät toimivat käskyn mukaan aina, kun alkuun on sanottu ”kapteeni käskee”. Jos ohjaaja ei sano kapteeni käskee, leikkijät eivät saa tehdä pyydettyä tehtävää. Jos leikkijä tekee tehtävän ilman ”kapteeni käskee” käskyä, putoaa hän pelistä pois. Käskyt annetaan mukanaolijoiden toimintakyky huomioon ottaen. Käskyt voivat olla esim. istukaa, seisokaa yhdellä jalalla, nostakaa kädet ylös, laulakaa tai menkää kyykkyy.

Näyttely

Ensiksi tehdään ulos pieni retki, jonka aikana jokainen etsii ulkoa yhden kiinnostavan asian. Asia voi olla esim. käpy, kivi, lehti, risu, tai vaikka roska. Löydetyt aarteet asetellaan pöydälle, tai maahan näyttelyksi. Kun näyttely on valmis, jokainen voi esitellä oman löytönsä muille.

Sisällä leikittäessä, jokainen voi etsiä jonkin tavaran sisältä, jonka sitten näyttelyssä esittelee muille.

Tunnustelupussit

Tunnustelu pusseihin voi laittaa lähes mitä vain pieniä esineitä, vain mielikuvitus on rajana. Esim. kiven, napin, kävyn, legopalikan, muovisia kotieläimiä yms. Tavarat voivat vaihdella sen mukaan, leikitäänkö luonnossa, vai sisällä.

Pussit laitetaan pöydälle. Lapset tunnustelevat ja arvuuttelevat esineitä vuorollaan. Leikkijät saavat tunnustella esineitä pussin päältä tai laittaa kätensä pussin sisään riippuen esineestä.

Leikkijät voivat myös ottaa isommasta pussista esineen. Silloin kädet pidetään selän takana ja jokainen saa esineen käteensä. Leikkijät tunnustelevat omaa esinettään ja arvaavat, mistä esineestä on kyse.

Voittaja on se, joka tunnistaa eniten esineitä.

Saippuakuplat

Yksi leikkijöistä puhaltaa saippuakuplia, joita sitten muut leikkijöistä rikkovat eri ruumiinosilla. Puhaltaja saa nimetä mitä osaa milloinkin käytetään. Esim. pikkurilli, polvi, jalka. Puhaltajaa voidaan välillä vaihtaa.

Leikki soveltuu parhaiten ulos, mutta toimii myös sisällä.

Hakis

Yksi leikkijöistä, esim. aikuinen antaa tehtävän. Tehtävä voi olla esim. kuka tuo suurimman kävyn, punaisen kukan, roskan, tai mitä ympäristöstä nyt sataa löytyä. Aikuinen voi ottaa vaikka aikaa, asian hakemiselle, tai sovitaan vaikka, että on minuutti hakemiseen. Voittaja voi olla, vaikka se joka on löytänyt eniten sovituissa ajassa pyydettyjä asioita.

Peilikuva

Leikki aloitetaan ottamalla pari, parin kanssa asetutaan seisomaan tai istumaan vastakkain. Toinen parista on tekijä ja toinen tekijän peilikuva. Leikin vetäjä antaa tekijälle ohjeeksi liikkua mahdollisimman hitaasti, jotta peilikuva ehtii mukaan liikkeisiin. Peilin edessä voisi tehdä vaikka: aamutoimia, vaatteiden sovituksia, hassuja ilmeitä... Vaihtakaa rooleja.

Sisäleikit

Sylipallo

Leikki aloitetaan niin, että kaikki istuvat rinkiin lattialle. Tarkoitus on, että kaikkien jalat ovat ojennettuina keskelle, varpaat yhdessä. Tämän jälkeen pistetään pallon jonkun syliin ja lähdetään kierrättämään palloa ringin ympäri käyttämättä käsiä. Jos pallo tippuu sylistä, nostetaan se takaisin leikkiin jalkoja käyttäen. Palloon ei siis missään vaiheessa kosketa käsin.

Karjatarha

Jokainen leikkijä nostaa hatusta lapun, jossa on eläimen kuva, esimerkiksi kotieläimiä tai villieläimiä. Jokaisesta eläimestä on hatussa kolme kuvaa. Kuvaa ei saa näyttää muille, vaan leikkijät hajaantuvat ympäri huonetta. Tarkoituksena on löytää oman ryhmän jäsenet, joilla on sama eläin kuva. Leikkijät eivät saa puhua tai kertoa eläimen nimeä, vaan jokainen matkii oman eläimen ääntä. Leikki loppuu, kun kaikki ovat löytäneet omaan ryhmäänsä. Leikkiä voi muunnella vaihtamalla eläimet, vaikka ammatteihin.

Aarteen etsintä

Leikissä etsitään aarretta ohjeiden avulla. Aarteen voi päättää yhdessä leikkijöiden kanssa. Yksi leikkijöistä kätkee aarteen, toiset leikkijät poistuvat siksi aikaa huoneesta. Aarre tulee jättää vähän näkyviin. Toiset leikkijät palaavat huoneeseen ja alkavat etsimään aarretta. Sitä, kuinka lähellä piilotettua esinettä tai kuinka kaukana siitä etsijät ovat, kätkijä vihjaa sanoilla "kylmenee" ja "kuumenee". Korkeuteen hän voi viitata sanoilla "kala", "perhonen" tai "lintu". Aarteen löytäjästä tulee seuraava kätkijä.

Ou Jeah!

Leikissä valitaan parit, jotka asettuvat vastakkain.

Molemmat lyövät kevyesti käsillään omiin reisiin, ja osoittavat sitten molemmilla käsillään joko oikealle, vasemmalle tai ylös. Molemmat saavat itse päättää minne osoittavat. Tätä jatketaan samaan tahtiin (reisille, suunta, reisille, suunta, reisille, suunta...) Jos molemmat osoittavat samaan suuntaan, tulee pelaajien seuraavan reisitaputuksen jälkeen osoittaa toisiaan ja sanoa "Ou Yeah", jonka jälkeen leikki jatkuu. Mikäli toinen unohtaa, tai sanoo väärässä kohtaa "Ou Yeah", saa vastustaja yhden pisteen. Voidaan sopia vaikka, että peli loppuu viiteen pisteeseen, jonka jälkeen vaihdetaan pareja.

Muistipeli ihmisillä

Leikki on pari leikki, eli leikkijöitä pitää olla parillinen määrä. Leikkijöistä valitaan yksi pari, jotka viedään toiseen huoneeseen. Heidän poissa ollessaan muut parit keksivät itselleen tunnusäänen (esim. miau, ommmm, putputput) ja/tai liikkeen. Kun kaikki ovat keksineet, leikinjohtaja tarkistaa, ettei useammalla parilla ole samaa ääntä/liikettä. Kun tarkastus on tehty, leikkijät asettuvat epämääräiseen järjestykseen seisomaan ja pelaajat pyydetään paikalle.

Kumpikin saa kääntää vuorollaan kaksi "korttia", eli kahdesti asettaa kätensä jonkun pään päälle, jolloin kyseinen "kortti" tekee sovitun äänen/liikkeen. Jos paria ei tule, vuoro siirtyy seuraavalle. Jos pelaaja saa parin, kyseinen pari poistuu hänen "pakkaansa" ja pelaaja saa uuden vuoron. Pelin lopussa enemmän kortteja kerännyt voittaa.

Liike jatkuu

Leikkijät seisovat piirissä letkana katsoen edellä seisovan selkää. Leikinohjaaja aloittaa liikkeen, jota hänen takanaan seisova matkii ja jatkaa, samoin kolmas, neljäs jne. Heti kun liike on kulkenut piirin ympäri,

hän tekee uuden liikkeen, jota seuraava matkii. Näin leikki jatkuu aaltona. Välillä voidaan liikkeen aloittajaa vaihdella.

Kim-leikki

Leikki aloitetaan asettamalla pikkuesineitä pöydälle kaikkien osallistujien nähtäväksi. Ensin käydään esineiden nimet läpi. Mitä enemmän esineitä on, sen haastavampi on peli. Osallistujat painavat mieleensä näkemänsä esineet ja sulkevat silmänsä. Leikin vetäjä poistaa tavaroista yhden ja kehottaa sitten osallistujia avaamaan silmänsä. Se, joka keksii ensimmäiseksi puuttuvan esineen, saa poistaa seuraavan esineen.

Siivousleikki

Leikkiin tarvitaan noppa ja kuvakortteja. Kuvakorteissa on siivottavia asioita, kuten kirja, lelu, vaate...Kuva kortit laitetaan pussiin. Jokainen heittää vuorollaan noppaa ja ottaa yhden kuvan pussista. Nopan lukumäärä kertoo, kuinka monta kuvan osoittamaa asiaa leikkijä joutuu siivoamaan. Leikkiä jatketaan niin kauan, kun kaikki tavarat on siivottu paikalleen. Leikin varjolla kaikki siivoavat.

Ilmapallotennis

Ilmapallo tennistä voidaan pelata pareittain tai isommalla ryhmällä. Mailana voi käyttää sanomalehtirullaa tai kättä. Peliä voidaan pelata laskemalla, kuinka monta lyöntiä pallo pysyy ilmassa tai pelata monella pallolla. Peliä ja sääntöjä voi muunnella mielensä mukaan.

Samanlaisuuden askeleet

Ensin jaetaan leikkijät pareiksi ja ohjataan heidät vierekkäin seisomaan. Aikuinen kysy kysymyksiä, esim. "Pidän tulisista ruoista". Jos toinen parista pitää ja toinen ei pidä, he liikkuvat askeleen eteenpäin, mutta jos molemmat pitävät tai eivät pidä, he jäävät paikoilleen. Leikki loppuu, kun

halutaan lopettaa kysyminen. Leikin loputtua katsotaan, ketkä olivat eniten samanlaisia ja ketkä eniten erilaisia.

Lajittelu

Aikuinen antaa lapselle erilaisia esineitä ja pyytää lajittelemaan niitä esim. väreittäin. Mikäli tehtävästä haluaa tehdä hieman haastavamman, voi lasta pyytää lajittelemaan esineet esim. esineen laadun tai tyypin mukaan (muovi, puu, metalli jne.).

Tästä voi tehdä myös kilpailun, jossa pyytää esim. etsimään viisi puista esinettä ja ensin nämä löytäneet voittaa. Tai esineitä voi pyytää löytämään tietyssä järjestyksessä esim. punainen, keltainen, sininen.

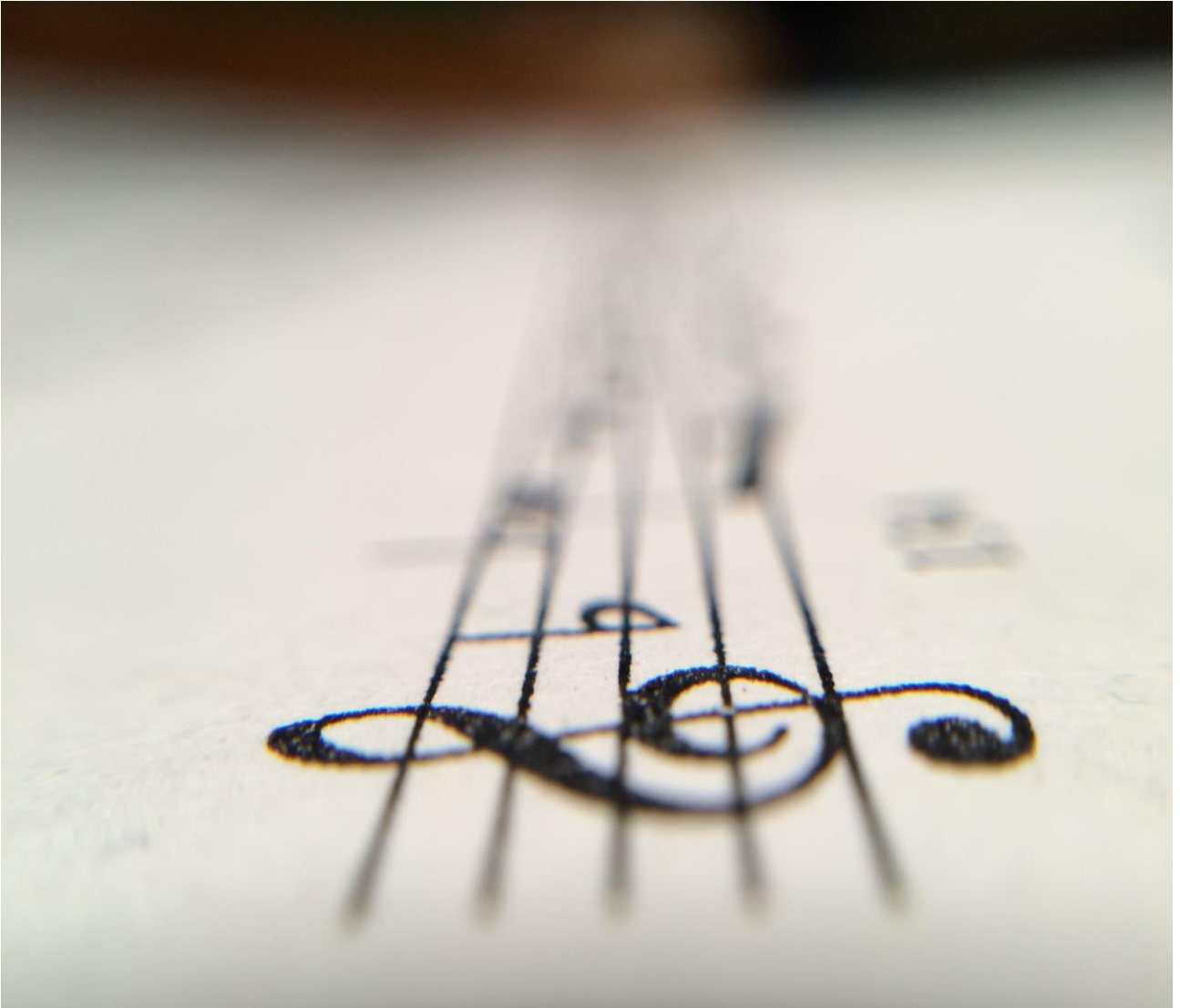
Laiva on lastattu

Leikin aluksi valitaan yhdessä kirjain tai jokin tietty aihealue, esim. eläimet, joilla laiva on lastattu. Leikkijät istuvat lattialla toisiaan vastapäätä ja vierittävät toisilleen palloa, tai voidaan tehdä myös seisten tai istuen toiselle palloa heittäen. Jos on valittu, vaikka T, niin vierittäjän on keksittävä K-kirjaimella alkava sana sanoen "laiva on lastattu" ja sitten valittu sana.

Leikistä tulee haastavampi, jos sanojen täytyy olla tietystä aihealueesta, esim. mitä löytyy vaikkapa metsästä tai kotoa. Leikki voidaan toteuttaa myös pareittain, jos leikkijöitä on paljon.

Kun sanoja ei enää keksitä, voidaan kirjain, tai aihealue vaihtaa. Viimeisen sanan keksijä saa pisteen ja leikin lopussa pisteet lasketaan.

Musiikkituokiot

Taputuksia

Ensin valitaan yksi leikkijöistä kulkusen soittajaksi. Soittaja keksii ensimmäisen rytmin. Muut taputtavat rytmin tahdissa. Kun ryhmän yhteinen tahti on löydetty, vaihdetaan kulkusen soittaja, joka valitsee uuden rytmin. Voidaan kokeilla myös jalkojen, sormien tai polvien taputuksia.

Oravanpesä

Kas kuusen latvassa oksien alla, on pesä pienoinen oravalla. Sen poikaset siinä ne leikkiä lyö, ja pikkuhampahin siementä syö. Tehdään käsillä kuusi, tehdään käsistä pesä, juostaan sormilla pitkin käsivartta, nakerretaan käpyä.

On siinä vihreä, vilpoinen katto ja naavoista lämpöinen lattiamatto. Ja pikkuruikkuiset ikkunat, ja vuoteena sammalet vihannat. Kädet eteen ylös pyöreäksi katoksi, painellaan käsillä kuin pehmeää lattiaa, sormet yhteen ikkunaksi, josta kurkistellaan, keinutellaan käsiä kehtona.

Kun talven tuulet ne metsässä laukkaa ja lumet ne lentää ja pakkanen paukkaa, niin oravan pesässä pienoinen pää se ikkunan reiästä pilkistää. Heilutetaan käsiä puolelta toiselle, tehdään sormilla lumisadetta, taputetaan käsiä yhteen, tehdään sormista ikkuna, josta kurkistellaan.

Ja kuusonen tuutivi tullessa ehtoon siellä oravan poikaset tuttuun kehtoon. Ja elämä heillä on herttaisaa, kun kuusen latvassa keinua saa. Käsivarret yhdessä keinutellaan.

Tunneleikki

Leikkijät kävelevät ympäri huonetta musiikin tahdissa. Musiikin lakattua, leikinohjaaja huutaa jonkin tunteen, esimerkiksi ilo, viha, pelko, onnellisuus, jne. Leikkijät jähmettyvät paikoilleen ja esittävät kehonkielellä ilmoitettua tunnetilaa.

Käsitanssi

Tarkoituksena on liikkua musiikin mukaan. Musiikin mukaan voi liikuttaa käsiä kuin kapellimestari tai maalata ilmaan maisemia, joita musiikki nostaa mieleen. Myös sormia voi tanssittaa ja naputella vaikka tahtia pöydän pinnalla. Käsitanssin voi tehdä istuen tai seisten. Tanssiin voi ottaa myös koko kehon mukaan.

Vilttipiilo

Leikkiin tarvitaan iso viltti, peitto tai kangas. Laitetaan musiikki soimaan, lapset saavat liikkua vapaasti musiikin tahtiin rajatulla alueella. Musiikin lakattua, lapset kyykistyvät maahan pieniksi kiviksi ja sulkevat silmänsä. Ohjaaja peittää jonkun leikkijän huovalla, muut nousevat luvan saatuaan ylös ja tulevat arvaamaan, kuka on huovan alla peitettynä.

Musiikkimaalaus

Tehtävään voi valita millaista musiikkia tahansa. Kuunnellaan musiikkia ja piirretään. Jokainen saa piirtää, millaisia asioita, maisemia, muotoja tai värejä musiikki tuo mieleen. Tarkoituksena on jakaa isopaperi neljään osaan. Soitetaan neljä erilaista musiikkikappaletta ja piirretään niiden herättämiä ajatuksia. Piirtämisen jälkeen keskustellaan pareittain tai pienissä ryhmissä, mitä piirustukset esittävät.

Musiikkimaalaus ryhmän kanssa

Seuraavaksi toteutetaan ryhmän yhdessä tekemä iso maalaus.

Maalauksen alussa levitetään iso paperi pöydälle tai lattialle.

Maalaamisessa käytetään sormivärejä, tai vesivärejä. Tarkoituksena on jakaa osallistujat neljän hengen ryhmiin, jolloin paperin ei tarvitse olla niin suuri. Maalaamisessa periaatteena on, että kukaan ei maalaa toisen maalauksen päälle, mutta voi jatkaa toisen siveltimenvetoja ja täyttää väliin jääneitä paperialueita. Maalauksessa käytetään vain kirkkaita värejä. Jokainen osallistuja aloittaa omasta kulmasta, ja 10 min välein vaihdetaan paikkaa osallistujien kesken, paperia kiertäen. Yksilölliset kuvat ja maalatut tunnelmat muodostavat lopulta yhteisen ison kuvan. Ryhmä päättää yhdessä, milloin maalaus on valmis. Musiikki toimii hyvänä tunnelmantuojana, taustalla soi koko ajan klassinen musiikki.

Tarinatuokiot

Jatkosatu

Leikkijät kokoontuvat piiriin. Aikuinen aloittaa sadun ja jokainen saa vuorollaan jatkaa sitä. Lapsia voi auttaa sadun keksimisessä ottamalla erilaisia esineitä mukaan. Lapset voivat kertoa esineistä ja liittää niitä mukaan tarinaan. Aikuisen tehtävänä on motivoida lapset sadun kerrontaan ja huolehtia, että jokainen keksisi edes yhden sanan tarinaan.

Tarinan voi vaikka nauhoittaa talteen, tai aikuinen voi kirjoittaa sadun paperille.

Kirja

Ikäihmiset voisivat tehdä lasten kanssa yhteisen kirjan. Paperille kirjoitettaisiin perinteistä ja historiasta, sekä omasta elämästä. Kirjoittaminen olisi ikäihmisten puuhaa, lapset voisivat hoitaa haastattelun. Kirjoitukset voisi liimata kartongille, jonka reunoihin tehtäisiin reikiä kirjan kokoamista varten. Kirjan voi punoa narulla yhteen. Lapset voisivat myös sanomalehdistä löytämillään kuvilla kuvittaa kirjaa.

Sadutus

Lasten mielikuvitus päästetään valloilleen. Sadutukseen tarvitaan aikuinen, joka kirjoittaa lapsen tarinaa. Lapselle annetaan ohjeeksi, kerro satu. Lapsen tarina kirjoitetaan juuri niin kuin lapsi sen kertoo. Tarinan kirjoittamisen jälkeen tarina luetaan lapselle. Tarina voidaan vielä korjata, mikäli lapsi niin haluaa.

Sadutus tarinoistakin voisi koota hauskan kirjan, johon jokainen lapsi saisi kertoa oman tarinansa.

Kädentaidot

Lumihiutaleet ikkunaan

Lumihiutaleet tehdään silkki- tai voipaperista.

Ensin leikataan paperista neliön muotoinen pala. Neliö taitellaan puoliksi ja taas puoliksi, että saadaan pienempi neliö.

Neliön yhdessä kulmassa on nyt 4 vapaata kerrosta. Taitetaan paperi vielä tämän avoimen nurkan kohdalta vielä kerran puoliksi, jotta syntyy kolmio.

Taitteiden kohdalle leikataan erilaisia koloja. Koloja tehdään vuorotellen molemmille puolille, jotta saadaan koristeellisia hiutaleita. Ulkoreunaa leikkaamalla hiutaleista saadaan erikokoisia ja muotoisia, esim. pyöreitä, kukkasia, tai vaikka tähtiä.

Lumihiutaleet voi kiinnittää sinitarralla, maitotipalla, tai teipillä.

Paperimassan valmistus

Paperimassasta voi muovaila koruja ja koriste- esineitä, joita voi maalata askarteluväreillä.

Askarteluun tarvitaan revittyjä paperinpalasia, esim. silputtua toimistopaperia, silkkipaperia yms. Värillisestä paperista saa valmiiksi värillistä massaa. Sanomalehdestä tulee painomusteen takia synkkä sävy.

Ensin silputaan valittu paperi pieniksi paloiksi ja laitetaan astiaan. Lisätään joukkoon kuumaa vettä sen verran että silppu peittyy ja liotetaan yön yli.

Seuraavana päivänä, sekoita teho- tai sauvasekoittimella, kunnes paperimassa muuttuu mössöksi. Siivilöi massasta ylimääräinen vesi keittiöpöyhkeen tai sideharsonläpi viemäriin.

Lisätään massaan Erikeeperiä tai liisterijauhetta varovasti ruokalusikallinen kerrallaan. Seosta vaivataan, kunnes se muuttuu kiinteäksi ja pinta liisteristä liukkaaksi. Aluksi massa on murumaista, mutta muuttuu vaivatessa muovailuvahamaiseksi. Massan voi värjätä karamellivärillä, niin valmista tuotetta ei tarvitse värittää.

Taikataikina

Sekoita 2 osaa jauhoja, 2 osaa suolaa ja 1 osa vettä. Pieni loraus ruokaöljyä tekee taikinan notkeammaksi. Liuota suola lämpimään veteen, niin taikinasta tulee sileämpää. Taikinan voi myös värjätä halutessaan elintarvikeväriillä.

Taikinaa voi maalata, paistaa ja voi myös maistaa, mutta maku on niin suolainen, että syödä sitä ei tee mieli! Säilytä taikina muovipusseissa, sillä se kuivuu helposti. Jos haluat säilyttää tehdyt teokset, paista ne uunissa 125-asteessa. Tai kuivata huoneen lämmössä, jos taideteokset ovat ohuita.

Taikinasta voi tehdä esim. lahjaksi taulun lapsen kädenjäljellä varustettuna.

Tupsu joulukoristeeksi

Piirrä kartongille kaksi ympyrää, mitä suurempia ympyrät ovat, sitä isomman tupsun tulee. Leikkaa pyörylät irti ja piirrä kumpaankin keskelle pienempi ympyrä, leikkaa myös pienemmät ympyrät irti. Mitä suurempi reikä, sitä tuuheampi tupsusta tulee.

Laita pyöreät palat vastakkain ja kierrä reiän kautta villalankaa niiden ympärille, kunnes keskusta täyttyy. Leikkaa varovasti langat poikki ympyrän ulkoreunaa pitkin. Kiepauta lanka kartonginpalojen väliin ja solmi tiukasti kiinni. Poista kartongin palat. Jätä sidontalanka pitkäksi ja sido solmuun. Leikkaa pallosta pitkät sojottavat langat siistimmiksi. Valmiin tupsun voi ripustaa, vaikka joulukuusen koristeeksi.

Tupsusta voi tehdä myös esim. linnun. Lintuun tarvitaan kaksi tupsua, pienempi tupsu pääksi ja isompi vartaloksi. Linnulle voidaan tehdä siivet, silmät ja nokka huovasta tai pahvista. Liimataan isompaan tupsuun pikkutupsu, sekä siivet ja muut osat. Linnun voi laittaa pahvi jalustalle, että se pysyy paremmin pystyssä.

Käpylehmä

Käpylehmien tekemiseen tarvitaan käpyjen lisäksi sopivia oksanpätkiä, joista saa tehtyä jalat. Jalat työnnetään kävyn suomujen väliin

mahdollisimman tukevasti, ja niin että käpylehmä seisoo myös tukevasti. Männyn ja kuusen kävyt ovat sopivasti erikokoisia, joten niistä voi tehdä erilaisia eläimiä, lehmiä, lampaita ja vain mielikuvitus on rajoittamassa vaihtoehtoja. Eläimille voi huovasta liimata silmät ja lampaille voi vanusta liimata villaa. Eläimille voi rakentaa myös tikuista aitauksen.

Kirppupeli

Kirppupelin voi tehdä itse ohuista pienistä napeista, sekä isoista napeista. Nappeja tulisi olla pelaajaa kohden 6 pientä ja iso nappi. Nappejen tunnistamista varten ne voisi värittää pelaaja kohtaisesti esim. 6 punaista nappia, 1 iso punainen nappi, seuraavat voisi värjätä, vaikka sinisiksi, vihreiksi ja keltaisiksi. Pää asia on, että jokinen pelaaja tunnistaa omat nappinsa.

Nappejen painamista helpottaa pelatessa pehmeä alusta, esim. matto. Ohuita pieniä nappeja painetaan reunasta isolla napilla niin, että ne pomppaavat. Pelin tarkoitus on, että kukin pelaaja yrittää saada omia nappuloitaan ”hyppäämään” kuppiin. Se joka saa eniten nappeja kuppiin, on pelin voittaja.

Tuikkulyhdyt

Lasipurkeista saa kauniita tuikkulyhtyjä. Tarvitaan lasipurkkeja, joista on etiketit pesty pois, sekä rautalankaa, hilettä ja liimaa. Kieputa rautalanka kahvaksi kiertämällä se purkin kaulan ympärille. Tee liimalla kuvioita purkin ulkopinnalle ja ripottele hilettä päälle.

Purkin voi myös koristella maalaamalla lasiväreillä, tai liimalla lautasliinan tai kakkupaperia purkin pinnalle. Koristelussa voi käyttää mielikuvitusta.

Pullan/nisun leivonta

5 dl maitoa

50 g tuore hiivaa

- 1–2 tl suolaa
- 1–2 dl sokeria
- 1 rkl kardemummaa
- (1–2 munaa)
- n. 15 dl vehnä jauhoja
- n. 100–200 g voita tai margariinia

Valmistusohje

- Liuota hiiva kädenlämpöiseen maitoon. Sekoita seuraavaksi joukkoon suola, sokeri, kardemumma ja muna. Jauhot lisätään vähitellen, aluksi vatkaton, jotta ilma sitoutuu taikinaan. Vaivaa taikina hyvin. Lisää pehmeää rasva vasta vaivaamisen loppupuolella. Kohota taikina vedottomassa paikassa, peitettynä. Kohoamista voi nopeuttaa, esim. laittamalla altaaseen hieman lämmintä vettä ja kulho peitettynä altaaseen.
- Ota taikina leivinpöydälle ja vaivaa taikinasta ilmakuplat pois, kun taikina on kohonnut kaksinkertaiseksi. Leivo taikinasta halutunlaisia pullia. Kohota pullat kaksinkertaisiksi, voitele ne munalla tai sokerivedellä ja koristele raesokerilla ennen paistamista.
- Pienet pullat paistetaan n. 225- asteessa uunin keskitasolla 5–10 min. Pitkot ja muut isommat pullat n. 200- asteessa uunin alatasolla 20–25 min.

-

Taikinan voi tehdä myös pelkkään veteen, niin saa maidottoman versioi ja tarvittaessa myös kanamunan voi jättää pois, jos kanamuna allergisia.

Kauralastut

- 75 g voita
- 2 dl kaurahiutaleita
- 1,5 dl sokeria

1 rkl vehnä jauhoja

1 tl leivinjauhetta

1 kpl muna

- Sulata voi ja anna sen jäähtyä. Laita kaikki kuivat aineet kulhoon ja lisää joukkoon jäähtynyt voisula ja kanamuna.
-
- Nostele taikinasta teelusikalla pieniä nokareita pellille leivinpaperin päälle. Jätä reilusti tilaa nokareiden väliin, sillä ne leviävät paistettaessa. Taikinasta tulee n. 25 keksiä.
-
-
- Paista 175- asteessa n. 8 min. Anna jäähtyä pellillä ja nosta jäähtymisen jälkeen tasaiselle alustalle lastan avulla.

Kauralastuista voi tehdä myös kuppimaisia laittamalla vielä lämpöisen keksin väärinpäin olevan kupin pohjan päälle. Kuppiin voi laittaa vaikka jäätelö pallon tai marjoja.

Dumlekeksit

Lado dumle karamelleja 12 kappaletta pellille. Paista 180- asteessa n.5 minuuttia. Anna levähtää hetki, ettei suu pala. Maistuvat dumle karamellille.

Sämpylät

5 dl vettä

50 g hiivaa

1 rkl sokeria

½ rkl suolaa

12 dl vehnä jauhoja

½ dl öljyä

- Liota hiiva kädenlämpöiseen veteen ja lisää joukkoon sokeri ja suola.
- Sekoita mukaan jauhot, vaivaa loppuvaiheessa öljy joukkoon.
Kohota n.30 min
- Muovaile sämpylät ja kohota niitä pellillä vielä n. 15 min.
- Paista 225- asteessa 15min.

Tapahumat

Olympialaiset

Olympialaisiin tarvitaan tuomari, joka laskee pisteet. Olympialaisiin osallistujista tehdään kaksi tai useampi ryhmä. Kuitenkin jokaisessa ryhmässä on niin ikäihmisiä kuin lapsiakin. Osa lajeista voidaan toteuttaa myös ulkona.

Ensimmäisenä lajina voisi olla renkaiden heitto. Renkaita yritetään heittää esim. vedellä täytetyn pullon ympärille. Pisteet lasketaan sen mukaan, kuinka monta rengasta saa pullon ympärille.

Pyykkipoikien ripustus. Pelissä otetaan aikaa, mikä ryhmistä saa nopeimmin pyykkipojat ripustettua narulla roikkuvaan kankaaseen, nopein ryhmä voittaa.

Viesti, viestissä tarkoituksena on kiertää keiloja. Ensin tehdään ryhmästä jono. Ensimmäinen jonosta aloittaa keilojen kiertämisen, seuraava jonosta saa lähteä liikkeelle vasta, kun edellinen kiertäjä on antanut läpystä vaihdon. Joukkue joka ensimmäisenä on kiertänyt keilat ovat voittajia. Voidaan sopia, että keilat saa kiertää joko kävellen tai juosten, kukin kykyjensä mukaan.

Käpyjen heitto, tämä on hyvä kisata ulkona, roskien takia. Viivalta heitettään käpyjä ja yritetään saada tähdättyä kauempana olevaan laatikkoon. Eniten käpyjä laatikkoon saanut ryhmä on voittaja.

Helpon palapelin kokoaminen. Ryhmä, joka saa ensin palapelin kasattua on voittaja. Palapelin on hyvä olla isopalainen ja kaikilla ryhmillä yhtä monta palaa.

Leikkejä voi keksiä paljon muitakin, mutta tässä muutama. Tuomari pitää kirjaa koko olympialaisten ajan ryhmien pisteistä ja laskee lopuksi pisteet eri kisojen kohdalta yhteen.

Kisojen jälkeen on palkintojen jako. Lapset voivat valmistaa palkinnot etukäteen, tai palkinnot voivat olla myös jotain ostettua pientä hyvää.

Jos kisat halutaan järjestää isommin, voi palkintojen jaon yhteyteen järjestää, vaikka kakkukahvit.

Sirkustapahtuma

Lapset saisivat olla esiintyjiä sirkuksessa. Esiintyjiä voisi olla vaikka 4–5-vuotiaat ja pienemmät olisivat ikäihmisten kanssa katsomossa. Yksi aikuinen tarvitaan sirkuksen tirehtööriksi, joka juontaa esitystä.

Yksi sirkus numeroista voisi olla maailman vahvin mies. Painoja voisi tehdä esim. muovista ja styroksista, värjäämällä ne mustaksi spray maalilla ja tussilla kylkeen painon määrän. Myös mustia ilmapalloja voi hyödyntää.

Tiikerin kesytys: tiikerille voisi tehdä kasvovärein tiikerin naaman. Tiikeri voisi loikata hulavanteen läpi, kiivetä korokkeelle, kieriä ja tehdä muita temppuja.

Keppari ryhmä: Keppi hevos- taito näytös. Näytöksessä voisi olla matalia esteitä, minkä yli hyppiä, sekä ringissä ratsastamista ja muita temppuja.

Pelle-esitys, kasvoväreillä voisi tehdä pellen naaman, pellet voisivat temppuilla oman mielensä mukaan.

Taito tanssia värikkäiden huivien kanssa. Musiikin soidessa piirretään ilmaan kuvioita värikkäillä huiveilla, tanssia voi kukin tyyllillään. Myös yleisölle voi antaa huivin ja he voivat osallistua paikoillaan istuen.

Temppurata tähän tarvitaan isompi ryhmä taitureita, radalla voisi olla renkaan läpi sukellus patjalle, pujottelua köyden päällä, joka on maassa, naru hyppelyä, esteiden yli hyppimistä, pujottelua yms.

Ilmapallon pompotusta. Tarkoitus on pitää ilmapallo mahdollisuuksien mukaan ilmassa, ei saisi pudota maahan. Pomputtelun voi taitotason mukaan tehdä välillä päällä, kädellä, tai jalalla.

Taidenäyttely

Taidenäyttely järjestettäisiin avoimeen tilaan, jolloin myös lasten vanhemmilla olisi mahdollisuus päästä näyttelyä katsomaan.

Taidenäyttelyn aiheena voisi olla vanhat esineet ja valokuvat.

Taidenäyttely järjestettäisiin yhdessä. Ikäihmiset saisivat kertoa lapsille esineiden ja kuvien tarinat. Lapset voisivat askarrella kutsukortit omille

vanhemmilleen, jotka tulevat näyttelyyn. Lapset voisivat yrittää kertoa vanhemmilleen kuulemiaan tarinoita.

Lähteet

Avotakka., Kotivinkki., Maku., Meidän mökki., Meidän talo., Unelmien talo & Koti., Viherpiha.

(n. d.). Meilläkotona. A-Lehti. Haettu 20.10.2020 osoitteesta

<https://www.meillakotona.fi/reseptit/kauralastut>

Kotikokki. (2020). Resepti. Pullataikina. Rouhea oy & Alma media Oyj. Haettu 26.10.2020

osoitteesta <https://www.kotikokki.net/reseptit/nayta/227752/lhana%20pullataikina/>

Kotikokki. (2020). Resepti. Sämpylät. Rouhea oy & Alma media Oyj. Haettu 26.10.2020 osoitteesta

<https://www.kotikokki.net/reseptit/nayta/104817/S%C3%A4mpyl%C3%A4t/>

MLL. (n. d.). Leikkipankki. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Haettu 26.10.2020 osoitteesta

<https://www.leikkipankki.fi/haku>

MLL. (n. d.). Leikkipäivä. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Haettu 26.10.2020 osoitteesta

<https://leikkipaiva.fi/sata-leikkia/>

Martat. (2017). Pikkukokki. Marttaliitto. Haettu 27.10.2020 osoitteesta

<https://www.pikkukokki.fi/kadentoissa/askarteluohjeet/>

Näkövammaiset lapset ry. (2020). Päiväkotiin liikuntaleikkejä. Haettu 27.10.2020 osoitteesta

<https://www.silmatera.fi/nakkarila/paivahoitoon/paivakoti-ikaiset-lapset/paivakotiin-liikuntaleikkejä/>

Perinneleikit ry. (n. d.). Perinneleikit. Haettu 27.10.2020 osoitteesta

<https://www.perinneleikit.fi/leikit/>

[VTKL. \(n. d.\). Vahvike. Ryhmä ja viriketoiminnan aineistopankki. Vanhustyön keskusliitto ry](#)
<https://vahvike.fi/fi>

YTV. & HSY. (2010). Askarteluopas. Kierrätyskeskus. kädentaitopalvelu Näprä
http://www.kierratyskeskus.fi/files/9075/Oiva_askarteluopas_A4.pdf